

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem,
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Penningmr. H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26rd, 2015 BD Haarlem, tel. 023 - 32 64 14
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

DAGREIS NAAR OSNABRUCK.

Zoals reeds in de vorige Bavokroniek vermeld gaat de dagreis naar Osnabrück definitief door. De datum waarop de reis zal plaatsvinden is vastgesteld op zaterdag 5 juni 1982.

Dat deze dagreis naar onze partnerstad is aangeslagen bij u, mag blijken uit het grote aantal aanmeldingen tot nu toe ca. 150 deelnemers.

U gaan per trein vanuit Haarlem direct door naar Osnabrück vv.

Een heel programma is reeds in voorbereiding in samenwerking met onze partnerstad Osnabrück, een aantal zaken die reeds vaste vormen hebben aangenomen zijn o.a. een bezoek aan de zaal waar door de R.K. vorsten de Vrede van Münster is getekend, een concert in één der kerken.

Wij houden u voortdurend op de hoogte van de ontwikkeling van het programma.

Deze dag moet voor alle deelnemers en organisatie een geslaagd en onvergetelijk evenement worden.

Gezien de kosten, maar ook het vele werk wat verricht moet worden voor deze en andere manifestaties in 1982 voor onze Baaf is de 5e juni de enige gelegenheid om met deze reis mee te gaan.

Heeft u belangstelling om met ons mee te gaan, reserveer dan tijdig via onze penningmeester de heer H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26rd., 2015 BD Haarlem, tel.

326414 en eventueel via ons secretariaat.

De kosten bedragen voor deze dagreis f 72.- per persoon, excl. de maaltijden in Osnabrück.

Een aantal onder u hebben tijdens de bus-tocht naar Amsterdam, bezoek Nieuwe en Westerkerk het enquêteformulier ingevuld en verwacht daarmee zich automatisch als deelnemer te hebben opgegeven, dit is echter niet het geval, u dient zich voor de reis apart op te geven.

Het Bestuur.

BESTE VRIENDEN EN VRIENDINNEN.

Zoals u de afgelopen week in de pers heeft kunnen lezen, wordt van 14 februari t/m 14 maart 1982 door het Frans Halsmuseum op de 1^e verdieping van de Vleeshal een tentoonstelling gehouden met als onderwerp bouwgeschiedenis en restauratie van onze oude Baaf. In de komende vijf jaar zal het museum zeker vier tentoonstellingen over de Bavo verzorgen, hier zijn uiteraard hoge kosten aan verbonden, hoewel de staf van het museum en bureau Monumen-

tenzorg alles hebben gedaan om e.e.a. binnen de mogelijkheden te houden.

Daarom heeft uw bestuur voldaan aan het verzoek van de heer D.H. Couvée, directeur van het Frans Halsmuseum, om een bijdrage in de kosten van f 1.750.- te verstrekken. Daarnaast heeft de "Stichting Restauratiefonds" ook hetzelfde bedrag aan het museum geschonken.

Met deze gelden is het mogelijk geweest voor het museum om een aantal zaken, zoals foto's te laten maken, vergrotingen en speciale inlijstingen te laten verzorgen. Een deel van deze objecten, welke na de tentoonstelling vrij komen, kan later door de Vriendenkring als expositiemateriaal worden gebruikt.

Het bestuur verwacht gaarne uw toestemming voor het verlenen van dit bedrag op de komende jaarvergadering.

De tentoonstelling welke 13 februari door de heer D.H. Couvée officieel in het bijzijn van een aantal genodigden, waaronder uw bestuur werd geopend, bevelen wij u aan deze te gaan bezoeken.

De Vriendenkring is er vertegenwoordigd met wat foldermateriaal tevens voor ledenwerving uitgevoerd door de heer P. Speelman, tevens staat er een vitrine met de bekende Bavogeschenken.

namens het bestuur

J.A.H. Post

GROTE OF ST.-BAVO KERK.

bouwgeschiedenis en restauratie eerste fase.

14 februari t/m 14 maart 1982

Vleeshal, 1e verdieping/Grote Markt/Haarlem

Openingstijden: zo-ma 13.00-17.00 uur
di-wo-do-vrij-za 10.00-17.00 uur
toegang gratis

Op de eerste verdieping van de Vleeshal aan de Grote Markt is een tentoonstelling ingericht "Grote of St.-Bavo kerk, bouwgeschiedenis en restauratie eerste fase", die vanaf 14 februari a.s. is te bezichtigen.

Op 14 januari 1981 zijn de restauratiewerkzaamheden aan de Grote of St.-Bavo kerk gestart. Het ligt in de bedoeling aan de hand van vier kleine tentoonstellingen het publiek op de hoogte te houden van de ontwikkeling van de restauratie en tevens een beeld te geven van de (bouw)geschiedenis van deze kerk door de eeuwen heen. Deze tentoonstelling is de eerste in de reeks van vier.

Om de expositie van wat meer achtergrondinformatie te voorzien is de vierde aflevering van het 'Monumentenbulletin', een tijdschrift dat wordt verzorgd door Monumentenzorg Haarlem, gewijd aan de Grote of St.-Bavokerk.

Hierin zijn artikelen opgenomen over de bouwgeschiedenis van de kerk, de overblijfselen van de inrichting van de kerk, het Bavo-zilver en worden de eerste resultaten van het bouwhistorisch onderzoek weergegeven.

Dit 'Monumentenbulletin' is als begeleidende catalogus tijdens de tentoonstelling in de Vleeshal verkrijgbaar. Ook bij Monumentenzorg Haarlem, Zuider Buiten Spaarne 22 en bij boekhandel A. Vernout, Warmoesstraat 10 zullen exemplaren te koop zijn. De prijs bedraagt f 3.50.

Aan de hand van foto's en tekeningen wordt een overzicht gegeven van de eerste fase van de restauratie en de resultaten tot nu toe van het bouwhistorisch onderzoek. De restauratie van de kerk maakt het nu mogelijk om een grondig en nauwkeurig onderzoek te verrichten naar de bouwkundige constructies en bouwsporen, die voorheen óf aan het oog waren onttrokken en/óf moeilijk toegankelijk waren. In opdracht van het College van Kerkvoogden der Hervormde Gemeente wordt vanaf september 1981 een bouwhistorisch onderzoek uitgevoerd.

Vanaf september tot en met december 1981 is dit onderzoek gericht geweest op de kapvoet van de kap van het schip en de mogelijke aanwezigheid van fragmenten van muurschilderingen in het schip. Aan de noord en de zuidzijde van het schip werden restanten van de authentieke kapvoetconstructie aangetroffen, zodat het nu mogelijk is de originele toestand van de kapvoet te reconstrueren. Tijdens het ontleisteren van het muurwerk zijn op verscheidene plaatsen in het schip fragmenten van muurschilderingen aangetroffen. Deze vondsten tonen duidelijk aan dat de muurvlakken in het schip ook van schilderijen voorzien zijn geweest.

Tevens wordt op deze expositie aan de hand van fotomateriaal naar schilderijen en prenten aandacht besteed aan de bouwgeschiedenis van de kerk. Ook zal het gebruik van de kerk vóór de Reformatie toegelicht worden en de veranderingen aan het gebouw en inrichting ná de Reformatie.

Deze documentaire tentoonstelling werd samengesteld door het Frans Halsmuseum in samenwerking met het Gemeentelijke Bureau Monumentenzorg Haarlem en het Architectenteam Restauratie Grote of St.-Bavokerk en mede mogelijk gemaakt door een bijdrage van de Stichting Restauratiefonds Grote of St.-Bavokerk en de Vriendenkring van de Bavo.

LEZING HAARLEMS ZILVER.

Op maandag 11 januari werd door mej. E.J. Zetteler een dialezing gehouden over het Haarlems en Bavo Zilver. Ondanks de barre winterse weersomstandigheden hebben toch een 50 tal vrienden en vriendinnen de weg naar de Doopsgezinde Gemeente gevonden om daar in de intieme warme zaal te genieten van de lezing door mej. E.J. Zetteler, welke op een deskundige en hartverwarmende wijze door haar werd vertolkt, was zeer indrukwekkend. De bezoekers zijn na een kopje koffie, aangeboden door het bestuur, zeer voldaan naar huis gegaan.

UITNODIGING.

In het kader van de tentoonstelling bouwgeschiedenis en restauratie van de St.-Bavo kerk, heeft het bestuur van de Vriendenkring de heer H.E. Phaff gevraagd een lezing voor onze kring te willen houden.

De heer H.E. Phaff is oud gemeente secretaris van de Gemeente Haarlem geweest, voorzitter van de vereniging Haarlem en secretaris van de Stichting Restauratie Fonds van de Grote of St.-Bavo kerk. Daarom nodigen wij u gaarne uit voor deze bijzondere dialezing op 'maandag 15 maart 1982'.

Doopsgezinde Gemeente Haarlem
ingang Frankestraat
Haarlem
aanvang 20.15 uur.

Namens het bestuur,
J.A.H. Post
Voorzitter

RESTAURATIE WERKZAAMHEDEN.

Zoals reeds gezegd in de Bavo kroniek van september 1981 behoort tot de belangrijkste operaties aan de kerk, het herstellen van de houtconstructie van de trekbalken (met korbelen, sleutelstukken en muurstijlen).

Nu we een jaar met de restauratie bezig zijn en de werkzaamheden op volle gang doorgaan, kunnen we constateren dat wat het schip betreft, een groot gedeelte van genoemde houtconstructie hersteld is. Sommige kleinere delen zijn, na voorbereidende behandelingen, met kunsthars aangeheeld, wat het voordeel heeft dat ter plaatse niet de gehele constructie gedomonteerd hoeft te worden. De grotere delen zijn weer in eikehout uitgevoerd.

Op de begane grond in het transept worden de vele kaponderdelen voorbereid om deze later in de kap te kunnen aanbrengen.

Aangezien t.b.v. bovengenoemde werken grote steigers zijn opgericht, ligt het voor de hand dat tegelijkertijd het houten gewelf wordt aangepakt. Hiervan zijn gedeelten aan gewelfribben en vlakken onderhanden genomen.

Ook het muurwerk aan zowel de binnen- als buitenzijde is in behandeling. Binnen in het schip is het pleisterwerk grotendeels verwijderd en aan de buitengevel is het slechte voegwerk tussen de gobertange stenen uitgehakt. Zoals de aandachtige voorbijganger heeft kunnen zien, zijn de pinakels geruime tijd geleden afgenomen. Deze worden op de begane grond in het transept en in de natuursteen-cabine (aan de kant van de Jansstraat tegen de kerk aangebouwd) weer hersteld en van nieuwe doken (bronzen bevestigingspennen) voorzien. In de komende periode zullen de hierboven beschreven werkzaamheden worden voortgezet en zal met de uitvoering van de zijbeuken van het schip een aanvang worden gemaakt.

H.W. van Kempen jr.

BESTE VRIENDEN EN VRIENDINNEN.

Het jaar 1982 heeft alweer een poosje zijn intrede gedaan, langzamerhand gaan we van de winterse koude over naar het zachte voorjaar, de temperatuur stijgt en de dagen worden weer langer.

Een ieder gaat voor zich de balans en plannen maken voor de a.s. zomervakantie en de daarmee gepaarde budgetten. Uw ledenadministratie en penningmeester zijn dagelijks bezig om de contributies en mutaties te verwerken.

De actie gevoerd door de Vriendenkring voor de contributie 1982 om bij storting van f 25.- of meer aan contributie een Bavo-lepel te ontvangen mag succesvol genoemd worden, december en januari zijn veel vrijwilligers op pad geweest om ze bij u te bezorgen en mochten hierop vele goede reacties ontvangen. Nu de grote stroom van betalingen en mutaties verwerkt zijn, kan er een beperkte balans opgemaakt worden, ruim twee-derde van de leden hebben hun contributie gestort.

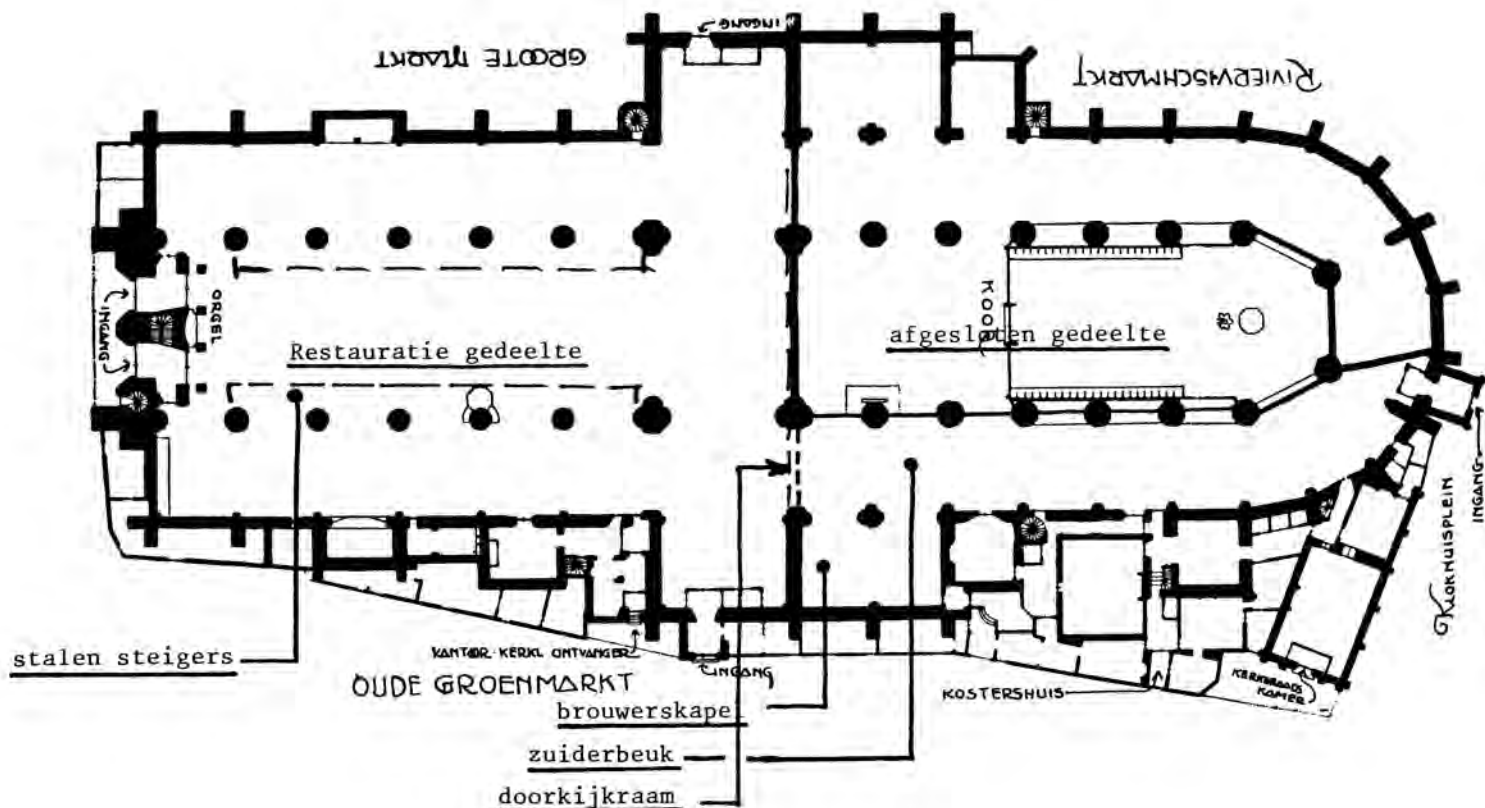
Wij vertrouwen er op, dat die leden die nog niet in de gelegenheid zijn geweest of het hebben vergeten (dit is menselijk) zo spoedig mogelijk hun bijdrage via de toegezonden girokaart aan de Vriendenkring willen overmaken, zodat wij op de ledenvergadering de juiste stand van zaken kunnen weergeven.

U weet, dat wij met uw gelden onze oude Baaf, nu in restauratie, straks een fraai gezicht kunnen geven.

Namens het bestuur,
J.H. Broek Roelofs.

NIEUWE RONDLEIDERS.

Zaterdag 5 februari j.l. is gestart met de opleiding van de zeven nieuwe rondleiders deze nieuwe rondleiders, die onder de bezielende leiding en kenner van de Bavo bij uitstek de heer Thom Delleman, in de komende zaterdagdagen aan de hand van een uitreiksel van het Bavo boek over de zuiderbeuk hun theoretische kennis wordt verreekt, het praktische deel geschiedt in de zuiderbeuk.

Over een aantal weken zult u hen ontmoeten in de zuiderbeuk als rondleider, wij hopen lange tijd van hun kennis en inspiratie gebruik te mogen maken en wensen hun erg veel vreugde in hun enerverende bezigheid in onze oude Baaf.

Met de huidige en nieuwe rondleiders hebben wij het aangedurfd om het aantal rondleidingen uit te breiden tot 25 in totaal in 1982.

Uw rondleiders zijn:

Mej. H. Jongkind	nieuwe rondleider
Hr. J. Boeree	" "
Hr. Tj. Bouman	" "
Hr. J. de Bruin	" "
Hr. R. Brunt	reeds rondleider
Hr. P. Graaf	nieuwe rondleider
Hr. H. Hofstra	" "
Hr. W. van Schaik	reeds rondleider
Hr. H. Soetens	nieuwe rondleider
Hr. Th. Delleman	reeds rondleider
	(instructie + reserve)
Hr. R. Bogaart	reeds rondleider
	(coördinator)

In verband met het bovenstaande zouden wij het op prijs stellen, indien een aantal vrienden en vriendinnen in de gelegenheid zouden zijn om vrijdag 19 maart ons te willen assisteren de zuiderbeuk te ontdoen van het bouwstof, zodat hij er voor het komende seizoen weer toonbaar uit ziet, wij stellen ons voor om 10.30 uur te beginnen en geheel af te werken.

Indien u wilt meewerken, dan gaarne een telefoontje aan ondergetekende na 19.00 uur 023 - 330877.

Namens de rondleiders,
R. Bogaart Coördinator.

WIST U

dat de restauratie van onze oude Baaf geheel volgens plan verloopt en dat er een goede samenwerking is tussen het architectenteam, kerkvoogdij en restaurateur.

dat uw bestuur op 29 januari j.l. met de architect H. van Kempen jr. in het restauratiegedeelte is geweest om een indruk te krijgen van de grote restauratie.

dat de Westerkerk in Amsterdam is gesloten met een op handen zijnde restauratie.

dat op 15 maart 1982 door de heer H.E. Phaff een dialezing wordt gegeven.

dat 8 mei a.s. een grote restauratiedag wordt gehouden in onze oude Baaf.

dat in mei ook onze ledenvergadering wordt gehouden, datum en plaats hoort u nog van ons.

dat dit jaar nog een bezoek aan de Nieuwe Kerk en eventueel aan het Paleis op de Dam in Amsterdam plaatsvindt.

dat we op 5 juni onze jaarlijkse vrienden-tour per trein naar Osnabrück maken.

dat de slogan is een vriend of vriendin werft een "vriend of vriendin" voor onze Vriendenkring.

Grote Kerk
HAARLEM**BAVO KRONIEK**

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem,
 Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
 Penningmr. H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26rd, 2015 BD Haarlem, tel. 023 - 32 64 14
 Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

Beste Vrienden en Vriendinnen,

Wat wordt er hard in onze Baaf gewerkt; architecten, aannemer en zijn medewerkers doen alles wat mogelijk is om de kleine achterstand welke door de vorstperiode is ontstaan weg te werken. Een ieder - en daar bent u natuurlijk ook bij - die regelmatig in de kerk via het raam de werkzaamheden volgt, kan dat zien.

De samenwerking met de kerkvoogdij heeft het bestuur van de Vriendenkring verlichting laten aanbrengen bij het doorkijkraam in de Bavo. Als u op een knop drukt, gaan voor enkele minuten grote lampen aan de andere zijde van het raam branden. U heeft dan een veel beter zicht op de restauratie. U gaat nu toch zeker wel - weer - kijken?

Het is hartverwarmend om te zien, hoe vaklui onze kerk opknappen. Alles wijst er op dat voorjaar 1983 dat gedeelte wat thans nog in restauratie is, wederom in gebruik kan worden genomen. Uw bestuur deelt dan ook de grote zorg van de kerkvoogdij, hoe dan de kerk te beschermen tegen vandalisme. Reeds thans is de schade enorm en alles wat vernield en gestolen wordt, kost weer extra geld. Het bestuur zal in de komende jaren extra zuinig met de gelden moeten omspringen om daar waar mogelijk bij te springen.

De tentoonstelling over de geschiedenis van de Grote Kerk, waar ook onze Vriendenkring haar bijdrage aan leverde, werd door ruim 9100 mensen bezocht. Dat stemt ons tot grote vreugde om mede op deze wijze de kerk de aandacht te geven, die onze beroemde Baaf verdient. De heren rondleiders hebben zich tijdens deze tentoonstelling weer enorm ingezet; onverwacht hebben deze heren in de weekends voor een zeer belangstellend publiek langs de foto's rondleidingen gegeven, die door velen bijzonder werden gewaardeerd. Namens het bestuur wil ik hen daarvoor op deze plaats hartelijk danken.

Na de Bavodag 1981 kreeg het bestuur het verzoek van de dames van de verkooptafel om de kraam, die voor deze dag beschikbaar was gesteld door de firma Pel, te willen aankopen. Met deze kraam is veel meer mogelijk. Het bestuur is bijzonder verheugd, dat de firma J.B. Pel & Zn. uit Haarlem onze vriendenkring een fraaie kraam in langdurige bruikleen heeft willen afstaan. Waarvoor wij de firma J.B. Pel hartelijk willen danken.

In de komende weken staan ons als vriendenkring weer enige belangrijke dagen te wachten. Op zaterdag 24 april zullen de in gezelschap van de Burgemeester van Haarlem en mevrouw Reehorst, de Burgemeesters van Angers, Gouda en Osnabrück met hun dames, een officieel bezoek aan onze Bavo brengen.

Op zaterdag 8 mei zal de Commissaris van de Koningin in Noord-Holland, Drs. R. de Wit, onze restauratiedag openen. een dag waarop u de gelegen-

heid krijgt dat gedeelte in de kerk, welke anders vanwege de restauratie is gesloten, te bezichtigen. Onze deskundige rondleiders zullen met u door de kerk wandelen en u informeren over wat daar allemaal gebeurt. Tevens kunt u op deze dag kennismaken met de beeldhouwster, mevrouw A. Hofte, die het nieuwe beeld van Sint Bavo zal gaan maken. In samenwerking met het Frans Halsmuseum zult u in de Brouwerskapel de werken van mevrouw Hofte kunnen bekijken. Ook het oude beeld van Sint Bavo is in de kerk te bezichtigen. De foto's van de heer Van Voorden zullen voor deze dag en de volgende rondleidingen in 1982 worden uitgebreid met foto's van de laatste tentoonstelling over de Bavo in de Vleeshal. En dan natuurlijk onze verkooptafel, waar u weer vele artikelen t.b.v. de restauratie kunt aankopen. En misschien is er dit keer weer iets speciaals voor u bij.

Tijdens deze restauratiedag zal ook de aktie van de Stichting Restauratiefonds van start gaan. Deze aktie zal in het teken staan van de 'verkoop' van de nieuwe stoelen in de kerk. Op maandag 24 mei zal de jaarlijkse vergadering van de vriendenkring worden gehouden. Op deze avond zullen wij u informeren over de voortgang der restauratie en de projecten van onze vriendenkring. Tevens zullen enkele gasten uit Osnabrück - na de pauze - u via dia's en een lezing informeren over wat Osnabrück allemaal heeft te bieden. En dan gaan wij hopelijk met velen van u op uitnodiging van het College van Burgemeester en Wethouders van Osnabrück op 5 juni een dag naar Osnabrück. Gezien de tijd welke besteed moet worden door uw bestuur voor deze dag, zal het een eenmalig bezoek worden en niet, zoals u van ons gewend is, in september worden herhaald. In Osnabrück zullen wij door de Burgemeester worden ontvangen, waarna een bezoek aan de historische Vredeszaal en de schatkamer van het Stadhuis wordt gebracht, waarna in groepen een kleine stadswandeling in de binnenstad langs enkele belangrijke monumenten, zal worden gemaakt. Alles in het nederlands, door enkele Haarlemse dames, welke in Osnabrück de ambassade van Haarlem zijn geweest en in Osnabrück zijn blijven wonen. In de middag is er een orgelconcert en een bezoek aan het museum; tevens heeft u dan gelegenheid om nog andere bezienswaardigheden in deze stad te bezichtigen en eventueel inkopen te doen - de gehele dag zijn de winkels open.

Belangrijke bijeenkomsten dus tussen eind april en begin juni 1982. U heeft op verschillende dagen volop de gelegenheid om onze Bavo te bezoeken. De reis naar Osnabrück geeft ons de gelegenheid kerken buiten onze grenzen te bezoeken. Slechts kort ben ik op diverse manifestaties ingegaan. In deze extra dikke kroniek zult u over al deze activiteiten nadere informatie aantreffen.

Namens het bestuur hoop ik u allen op onze dagen te mogen begroeten.

J.A.H. Post
voorzitter

SAMENSTELLING BESTUUR VAN DE "VRIENDENKRING" 1982

J. A. H. POST, voorzitter,
van Kinsbergenstraat 50, Haarlem.

J. H. BROEK ROELOFS, secretaris,
Zeelandlaan 72, Heemstede.

H. DEURLOO, penningmeester,
Hyacinthenlaan 26rd, Haarlem.

R. BOGAART, Rondleider,
van Deventerstraat 79, Haarlem.

P. SPEELMAN, namens de leden,
Staalstraat 19'', Haarlem.

H. L. VERMAIRE, namens de kerkvoogdij,
E. Casimirlaan 19, Overveen.

N I E U W S van het SECRETARIAAT

Eind maart heb ik het ledenregister eens helemaal nagelopen en kon per 1 april noteren dat er 2993 leden staan geregistreerd. Dit is, gezien de restauratie, een verheugend aantal. Verleden jaar hadden wij om deze tijd 2950 vrienden en vriendinnen.

Echter een groot aantal van onze leden hebben dit jaar nog niet gereageerd. Degene die nog niet heeft gestort krijgt dan ook in de komende periode een tweede acceptgirokaart toegezonden. We vertrouwen er op dat u daadwerkelijk zult reageren door minimaal f 10.-- te storten op onze rekening. U heeft toch wel vernomen, dat wanneer u f 25.-- stort, u het fraai verzilverde Bavolepeltje als geschenk ontvangt? Het is zeker de moeite waard!

Gaarne doe ik het verzoek aan u eens na te gaan of er in uw familie- of kennissenkring nog iemand is die belangstelling heeft voor onze Baaf. Bel of schrijf dan rustig naar het secretariaat; ook al bent u niet helemaal zeker van u zelf. Wellicht kunnen we hen dan een Bavokroniek sturen om zo de belangstelling nog meer op te wekken. We moeten toch weer boven de 3000 leden komen, nietwaar?

Het eerste kwartaal van dit jaar mocht ik ruim 40 nieuwe leden inschrijven. Dit is mede te danken aan de tentoonstelling ten bate van de restauratie van de Grote Kerk, in de bovenzaal van de Vleeshal, onder auspiciën van het Frans Halsmuseum en Monumentenzorg. Ruim 9100 belangstellenden hebben de tentoonstelling bezocht. Het mag dus zeker een succes worden genoemd.

Wanneer wij met z'n allen zorgen dat we dit jaar weer boven de 3000 betalende leden komen, en dat is maar een klein stapje, zijn wij u zeer dankbaar.

J.H.Broek Roelofs

STOELENAKTIE "STICHTING RESTAURATIEFONDS GROTE OF ST. BAVOKERK"

Uit een schrijfstuk van de heer Thom Delleman haalden wij een aantal belangrijke gegevens: De Stichting Restauratiefonds van de Grote of St. Bavokerk aldus de Heer Delleman, werkt meer achter de schermen voor het behoud van dit oudste en grootste monument van Zuid-Kennemerland.

Binnenkort gaat zij echter openlijk voor het voetlicht met een door haar te organiseren "Bavo-Stoelenaktie".

Het werkcmité van de Stichting Restauratiefonds onder leiding van de Heer de Groot van Embden gaat zich medio mei inzetten om 800 stoelen aan te kopen voor het in 1983 gerestaureerde schip van de kerk.

De huidige stoelen voldoen niet meer aan de gestelde eisen; zij zijn aangetast door houtworm. Velen zijn zodanig kapot, dat reparatie financieel niet meer verantwoord is; ook is er geen gelijkvormigheid in het stoelenpaartrou.

U kent vast en zeker wel de stoel: strak van vorm, donkerbruin gebeitst eikenhout met zwart leer bekleed, daterend uit 1843. Welke stoel gaat tegenwoordig nog zo lang mee (140 jaar)?

Wat zou het geweldig zijn, aldus een enthousiaste Heer Delleman, die mede lid is van het dagelijks bestuur van de Stichting Restauratiefonds, indien bij de opening in 1983 de kerk is voorzien van nieuwe stoelen.

De tekening geeft weer hoe de stoel er uit komt te zien; een foto is helaas nog niet beschikbaar.

De stoel gaat ca. f185.- per stuk kosten; dat betekent een totaalbedrag van ca. f 150.000.-, voorwaar geen kleinigheid. Het Restauratiefonds stelt zich voor de stoelen te verkopen (schenken aan de kerk) en wel op de volgende wijze:

De stoelen worden genummerd van 1 t/m 800, een schenker of schenkster die één of meerdere stoelen wil aankopen krijgt na storting van het bedrag al naar gelang van het stortingsbedrag evenzoveel stoelenkaarten (certificaat) waarop de afbeelding en het desbetreffende stoelnummer staan vermeld, zodat hij altijd zijn eigen stoel in de kerk kan herkennen, (er komen geen namen op de stoelen te staan). Tevens komt er in de kerk een stoelenregister, waarin de namen van de schenker/ster achter het stoelnummer worden vermeld.

De mogelijkheid bestaat ook om met meerderen één of meer stoelen te kopen/schenken; bv. met 5 personen één stoel betekent f 36.- per persoon. Men krijgt dan 5 stoelenkaarten toegezonden n.l. voor iedere schenker één kaart als blijvende herinnering.

Ook bestaat de mogelijkheid om speciale stoelnummers aan te vragen bv. no. 25-50-100 enz. Het bestuur van de Vriendenkring wil gaarne de aktie van de Stichting Restauratiefonds ondersteunen en beveelt deze dan ook gaarne bij U aan.

Mocht U eventueel nog inlichtingen over het één en ander, neemt U dan contact op met de Heer Th. Delleman, Rijksstraatweg 306, 2025 DP Haarlem, tel. 373878.

Het postgironummer, waarop U Uw bedrag(en) kunt storten voor deze stoelenaktie wordt zo spoedig mogelijk aan U bekend gemaakt.

met dank, Redactie.

DE NEDERDALING VAN BAVO

Een aantal belangstellenden, waaronder de Burgemeester de heer J. Reehorst en beeldhouwster, mevrouw Anne Hofte, zijn op 25 maart j.l., naar een hoogte van 35 meter van het zuider transept (Oude Groenmarkt) geklommen om daar getuige te zijn van een historische gebeurtenis.

Om 15.00 uur precies werd n.l. het Bavobeeld dat daar sinds 1496 op zijn dominerende plaats heeft gestaan, door de medewerkers van de firma Jurriëns van zijn sokkel gelicht en op de steigers geplaatst voor verder transport naar beneden.

Een indrukwekkend moment. Even kwam de gedachte op 'zijn we de beeldenstormers in de 20^e eeuw?' Maar neen, het is een noodzakelijke gebeurtenis, die niet langer uitgesteld mocht worden wegens het zware verval van het beeld, veroorzaakt

foto: E.A. van Voorden

door een verlijf van vijf eeuwen op zijn hoge post. Mevrouw Hofte, die zich in alle opzichten nauw verbonden voelt met het Bavobeeld, toonde zich tevreden over de wijze waarop de medewerkers van Jurriëns het beeld van zijn hoge post hebben gehaald. Het staat nu opgesteld achter het hek van de zuiderbeuk. Zij keerde huiswaarts, gelukkig omdat zich geen ongelukken hadden voorgedaan (zoals in een oude kroniek wordt verhaald) om zich voor te bereiden op de voor haar zo belangrijke taak: een nieuw Bavobeeld te maken.

R.B.

"BAVOBEELD wordt vervangen."

Het zal u allen inmiddels zeker bekend zijn, dat het beeld van St. Bavo van zijn verheven plek aan de zuider transeptgevel naar beneden is gehaald. Geconstateerd was reeds door meerdere deskundigen dat het niet behouden kon blijven op de betreffende plek, ernstig aangetast als het was door verwerking.

Gezocht is naar een beeldhouwer, die in staat zou zijn een zo waardig mogelijk beeld te scheppen dat in de komende decennia de plaats van de oude St. Bavo zal kunnen innemen.

Wij prijzen ons gelukkig dat wij de beeldhouwster Anne Hofte, wonend en werkend in Haarlem bereid hebben gevonden zich het komende jaar geheel aan het vervaardigen van een nieuw St. Bavobeeld te wijden.

Anne Hofte is een bekwaam beeldhouwster die zeer betrokken is bij het katholieke geloof (zij was vier jaar novice bij de Benedictiessen te Egmond en heeft les gehad bij bekende beeldhouwers als Mari Andriessen en de Professoren Bronner, Esser en Jespers. Sindsdien heeft zij zich zeer veelzijdig in de kunsten verdiept en bekwaamd.

Dezer dagen buigt zij zich tezamen met andere deskundigen over de steensoort, die het beste gebruikt zal kunnen worden in verband met bewerkbaarheid, zichtbaarheid en houdbaarheid. Daarna zal zij hard aan de slag moeten: er moet een model komen en er zal maandenlang gehakt dienen te worden.

Een jaar is een korte tijdspanne voor een dergelijk formaat beeld: ruim twee meter hoog! En na een jaar gaan de steigers immers weg en moet het beeld geplaatst zijn.

Anne is een bezielde kunstebares, die zich intensief bezig houdt met het goed en het kwaad in de wereld. Inmiddels is zij de steigers enige malen op geweest toen het oude beeld er nog stond om de situatie van zeer dicht bij te ervaren en blijvend in zich op te nemen.

Op 8 mei zal er een kleine tentoonstelling van haar werk op de Bavo-dag te zien zijn en daarna laten we haar rustig werken aan haar geweldige opdracht.

Wij zullen u zeker op de hoogte houden!

Else Mulder

(lid begeleidingscomm. St. Bavobeeld).

RONDLEIDINGEN 1982.

Op de volgende data in 1982 worden er rondleidingen gehouden:

1 mei	zuiderbeuk
8 mei	restauratiedag
15 mei	zuiderbeuk
29 mei	zuiderbeuk
5 juni	zuiderbeuk
19 juni	zuiderbeuk
3 juli	zuiderbeuk
10 juli	zuiderbeuk
17 juli	zuiderbeuk
24 juli	zuiderbeuk
31 juli	zuiderbeuk
7 augustus	zuiderbeuk
14 augustus	zuiderbeuk
21 augustus	zuiderbeuk
4 september	zuiderbeuk
18 september	zuiderbeuk
2 oktober Bavodag	zuiderbeuk
16 oktober	zuiderbeuk
6 november	zuiderbeuk
20 november	zuiderbeuk

Redactie.

Bij het draaien van telefoonnummer 023-324399 krijgt u te horen: "Kerkelijk Bureau Hervormde gemeente" dan wel "Kosterij van de Grote Kerk". WIE gaat er schuil achter die mannenstem aan de telefoon? Velen van u zullen hem kennen, zo al niet persoonlijk dan toch in ieder geval wel van naam: de heer K.TUINMAN, koster-administrateur van de Hervormde Gemeente Haarlem.

Als opvolger van de familie Vennik, heeft het gezin Tuinman (man, vrouw, 2 zoons en 3 dochters), eind 1974, komend uit Soest, zijn intrek genomen in de eeuwenoude kosterwoning aan de voet van de Grote Kerk, welke woning zo gezellig mogelijk is gemaakt. Van de vijf kinderen wonen er nu nog twee dochters thuis. Met de onontbeerlijke steun van mevrouw Tuinman heeft het echtpaar gezamenlijk tevens de zorg voor de Grote of St.-Bavokerk. De heer Tuinman houdt erg van het afwisselende bestaan achter de deur van Oude Groenmarkt 23.

De koster-beheerdersfunctie omvat vele zaken, zoals:

- de zorg voor het gebouw en de bijbehorende ruimten;
- het gereedmaken van de ruimte waar kerkdiensten gehouden worden en het zorgen voor alles wat daarvoor nodig is;
- de zorg dat de dienst goed verloopt en geen ordeverstoringen optreden;
- de zorg dat geplande activiteiten, vergaderingen enz. kunnen plaatsvinden;
- de centrale regeling van met kerkdiensten in de andere wijkgemeenten verbandhoudende zaken en de zorg dat de collecte-opbrengsten uit alle kerken te bestemder plaats terecht komen.

Voor de Grote Kerk, wanneer deze opengesteld is, komen daar nog bij de vele orgelconcerten op het wereldberoemde Müller-orgel met als hoogtepunt het jaarlijks Internationaal Orgelconcours en niet te vergeten de vele bezoekers die de monumentale kerk komen bezichtigen. Dat waren vóór de restauratie zo'n 30 à 40.000 toeristen per jaar. De noodzakelijke sluiting van de Grote Kerk, nu ruim 2 jaar geleden, was ook voor de heer Tuinman een hele klap. Het werd akelig stil.

Sedert een jaar geleden de zuidelijke kooromgang van het kerkgebouw weer voor het publiek open is gesteld en getracht wordt door allerlei activiteiten, o.a. van de Vrienden, belangstelling te trekken, is de stroom bezoekers weer wat op gang gekomen. Maar concerten, kerkdiensten e.d. zijn er nog niet en moeten wachten tot het voorjaar van 1983 als alles volgens plan verloopt. Die stille periode herinnert de heer Tuinman zich nog maar al te goed. Ook al is er nu al weer wat meer leven in de brouwerij, de heer Tuinman zegt reikhalzend uit te zien naar het moment waarop het gerestaureerde Schip van de Grote Kerk weer voor kerkgangers en publiek opengesteld kan worden. Het zal fijn zijn wanneer weer erediensten, orgelconcerten, bezoichtigingen, radio-, tv- en plaatopnamen en andere evenementen kunnen plaatsvinden, wat het gebouw weer tot leven brengt!

Maar ook tijdens de restauratieperiode is er nog genoeg te verzorgen. Van professie administrateur, houdt de heer Tuinman tezamen met twee parttime krachten op het kerkelijk bureau (die u natuurlijk ook wel eens aan de telefoon krijgt) o.m. de boekhouding en de ledenadministratie bij van de Hervormde Gemeente Haarlem en de administratie van het kerkblad "Hervormd Haarlem". Het kerkelijk bureau naast de kosterij is het centrale punt in de Hervormde gemeente, van waaruit vele activiteiten en zaken geregeld worden.

Al met al een zeer gevarieerde werkring met talrijke contacten op velerlei gebied.

H.L.Vermaire

RESTAURATIEDAG

In samenwerking met de kerkvoogdij, het architectenteam Van Kempen en Lankhorst en aannemer firma Jurriëns, mag het bestuur van de vriendenkring op 8 mei a.s. een restauratiedag organiseren in onze oude Baaf. Dat deze unieke, eenmalige gebeurtenis, wel enige hoofdbreken heeft gekost kunt u zich zeker voorstellen. Het betekent dat deze dag op een dermate wijze dient te verlopen, dat de maandag daarop het bouwteam ongestoord zijn werkzaamheden kan vervolgen.

Op 8 mei dus mogen de vrienden van de Grote Kerk en belangstellenden voor het eerst na een lange periode door de deur in de houten wand het restauratiegedeelte betreden. Dit gebeurt onder leiding van de rondleiders die u zullen wijzen op o.a. de bouwmaterialen die verwerkt worden, de proefpleisterlagen die aan aangebracht en verschillende andere zeer interessante zaken. Deze dag is zeker de moeite waard om een bezoek aan onze Bavo te brengen.

Een aantal bepalingen gelden deze dag, te weten:

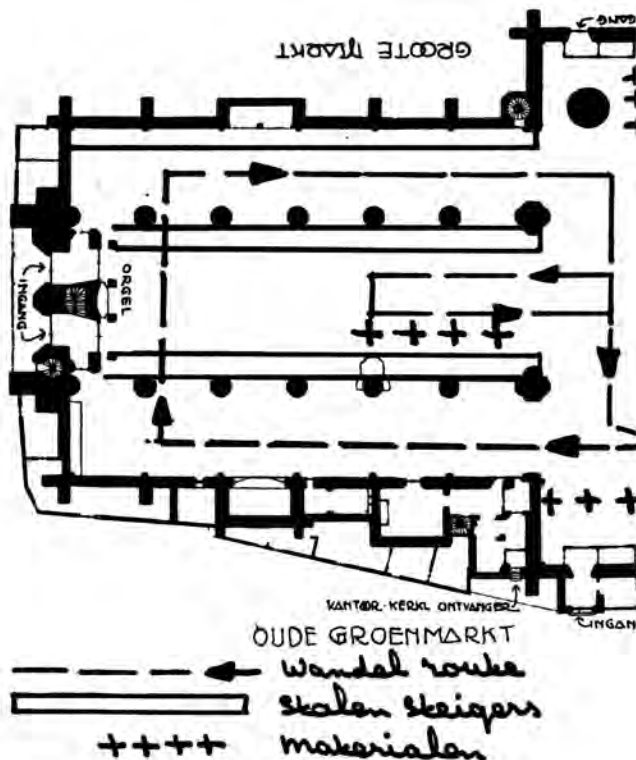
- o Toegang restauratiegedeelte alleen met een rondleider, in groepen niet groter dan 25 personen;
- o Route alleen als aangegeven op de plattegrond;
- o u mag zich niet op ladders en steigers begeven;
- o en niet aan de bouwmaterialen komen.

Indien wij ons allen aan deze spelregels houden dan laten wij als vriendenkring een goede indruk achter bij het bouwteam.

PROGRAMMA - 10.00 - 16.00 uur

10.00 uur Officiële opening Restauratiedag door de Commissaris van de Koningin in Noord-Holland, Drs. R.de Wit
Tentoonstelling van beeldhouwwerken van mevrouw Anne Hofte.

"Restauratie-dag"

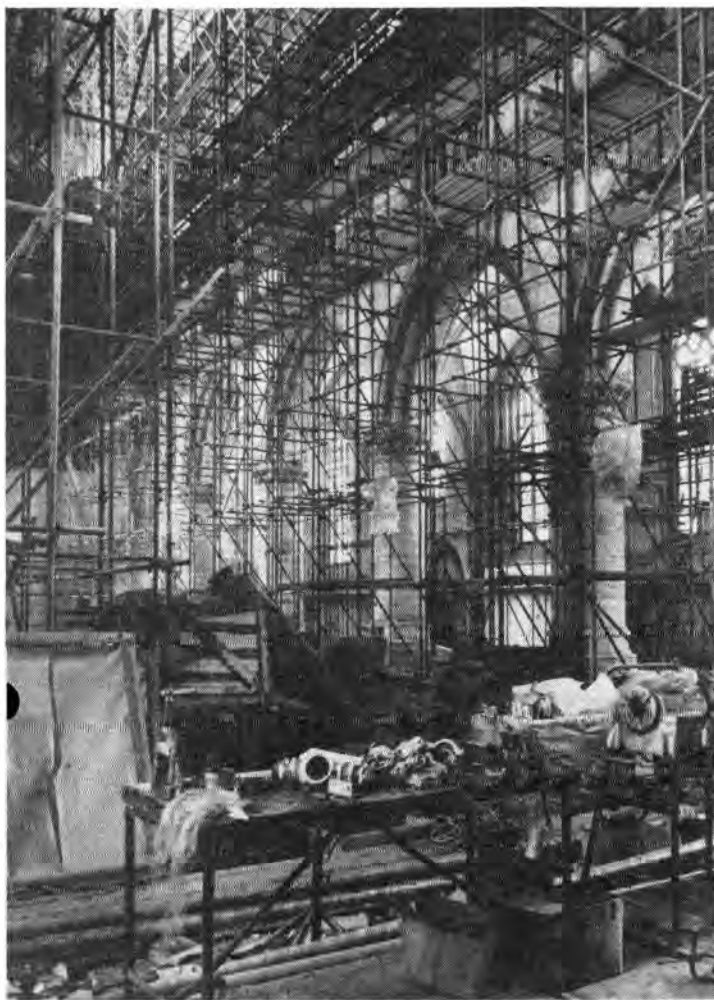

foto: E.A. van Voorden

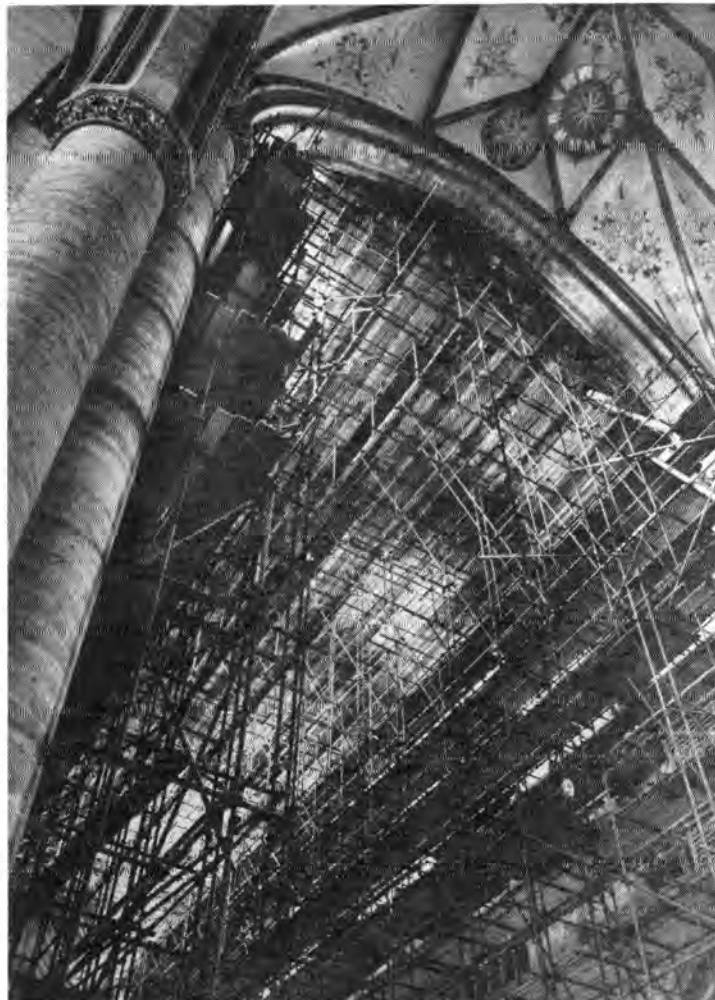
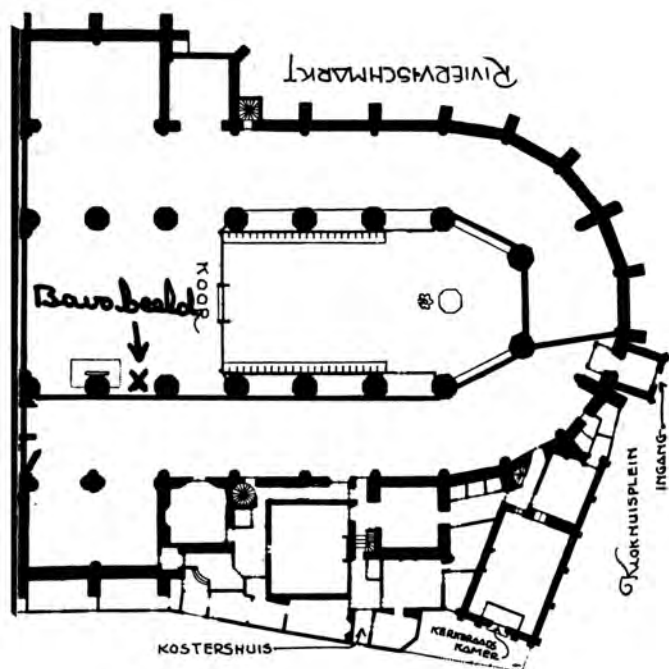

foto: E.A. van Voorden

10.30 uur Rondleidingen restauratiegedeelte en Zuiderbeuk iedere 15 minuten.

Verkooptafel met de bekende artikelen. De nog intact zijnde glas- en loodramen plus nog een aantal ramen die niet meer intact zijn in vijf kleuren en ca 120 jaar oud - wordt verzorgd door Suzanne Schreuder en haar staf.

Koffietafel, waar een heerlijk kopje koffie wordt geserveerd door de dames Zoet en Jonkergauw.

DIA/LEZING GROTE of ST.-BAVOKERK

Op maandag 15 maart j.l. is in de zaal van de Doopsgezinde Gemeente Haarlem door de heer H.E.Phaff, oudgemeentesecretaris van Haarlem, een dia/lezing gehouden over de Grote Of St.Bavokerk.

De aanwezige toeschouwers/ -hoorders (ca. 50) hebben genoten van de door de heer Phaff vertoonde dia's en de gegeven toelichting daarbij. Een boeiende avond. Men was dan ook vol lof over het gebodene.

De verkooptafel, speciaal voor deze avond ingericht, was zeer succesvol en heeft totaal f 360.-- opgebracht.

Red.

FINANCIEEL OVERZICHT periode 16-8-81 tot
31-3-82.

ONTVANGSTEN

Contributie	f	56.541.01
Vriendentoe (Osnabrück)	"	7.055.89
Rondleidingen	"	414.--
Giften	"	2.286.--
Rente	"	11.100.25
Verkopen tegels	"	45.--
" koffie en toegang Bavodag	"	831.95
" tafel idem	"	3.653.80
" Kosterij Gr. Kerk: handdoeken	"	3.991.--
boekjes D.	"	485.--
Gram.platen Gr.	"	64.--
kalenders	"	85.--
tegels	"	792.50
corr.kaarten	"	150.--
trotseerloodjes	"	100.--
Verkopen handdoeken	"	2.010.--
" corr.kaarten en boekje	"	20.--
" lepeltjes	"	125.10
Gift Gemeente Julianakerk	"	9.226.--
Restant Bavodag 1980 Gent (België)	"	2.444.76

f 101.421.26

SALDI per 31-3-82.

Postgiro	f	22.519.44
Ned.Crediet Bank-Rek.crt.	"	842.74
6 mnd.opz.	"	1.743.26
12 mnd.opz.	"	771.74
Alg.Bank Ned. - Rek.crt.	"	15.432.50
termijn dep.	"	130.000.--

f 171.309.68

UITGAVEN

Porti	f	1.922.25
Werkv.schap Hlm.	"	12.225.29
Kosten Bavodag	"	668.50
Aankoop "Kerkjes"	"	1.100.--
" 6 sets dia-etiketten	"	30.--
" etiketten	"	519.20
" lepeltjes	"	9.853.76
" verp. lepels	"	532.18
" Enschede exemplaar	"	125.--
" 30 foto bak.Rest.fonds	"	75.--
" trotseerloodjes	"	386.25
" dia-app.compleet	"	1.191.20
" kalenders	"	236.--
" lijstjes voor tegels	"	479.36
Kosten Wapenborden	"	1.770.--
Zaal huren	"	160.--
Kantoorbeh. - telef. etc.	"	190.85
Repr.gelden	"	322.35
Div. onkosten	"	211.91

f 31.999.10

Uw Penningmeester:
H. Deurloo

Maandag 24 mei 1982 Jaarvergadering Vrienden-
kring.

Namens het bestuur nodig ik u gaarne uit voor
onze jaarvergadering op maandag 24 mei a.s.,
aanvang 19.45 in de Nieuwe Kerk, Nieuwe
Kerkplein te Haarlem.

AGENDA

1. Welkom door uw voorzitter;
 2. Opening door de voorzitter Stichting
Rest. Fonds, de Heer Groot van Emden;
 3. Mededelingen over de voortgang van de
restauratie van onze kerk, door de Heer
Vermaire, President Kerkvoogd;
 4. Mededelingen over de lopende restauratie
objecten van onze vriendenkring;
 5. Voorstel bestuur vriendenkring object
1982 - zie het artikel hierover;
 6. Benoeming kascommissie;
 7. Verdere bestuursmededelingen;
 8. Rondvraag;
- PAUZE - koffie aangeboden door het be-
stuur -
9. Dia-lezing over Osnabrück door de heer
H. Witte, directeur Verkeersbureau Ge-
meente Osnabrück;
 10. Sluiting.

Aanleg en installatie "geluidsinstallatie".

Gaarne wil het bestuur voldoen aan het ver-
zoek van de kerkvoogdij om onderstaand ar-
tikel onder uw aandacht te brengen en te-
vens aan te bevelen.

Dat dit project een zeer hoge prioriteit
heeft mag blijken uit de gesprekken met des-
kundigen, die zich met de restauratie van de
kerk bezighouden.

Een groot aantal voorzieningen dienen bin-
nen zeer korte tijd uitgevoerd te worden,
gezien de gestadige voortgang van de restau-
ratie.

Het betreft o.a. het wegwerken van de aan-
te brengen kabels en aansluitingen in de mu-
ren nu de steigers er nog staan en de muren
nog niet van een nieuwe pleisterlaag zijn
voorzien.

Het bedrag dat u vermeld ziet staan, wordt
over meerdere jaren verspreid.

Het Bestuur.

AAN HET BESTUUR VAN DE "VRIENDEN VAN DE GROTE
KERK".

Gaarne brengen wij het volgende onder uw aan-
dacht:

Iedereen die wel eens in de Grote of St.Bavo
Kerk een eredienst of een andere bijeenkomst
heeft meegemaakt, weet uit ervaring dat de
geluidsinstallatie niet voldeed aan de daar-
aan gestelde eisen. Aan de verstaanbaarheid
voor iedereen ontbrak wel het een en ander.

Het plaatsen van extra luidsprekers kon het probleem niet verhelpen. Nu de restauratie van de kerk in volle gang is, wil de Kerkvoogdij niets liever dan definitief ook de problematiek van "de verstaanbaarheid voor iedereen van het gesproken woord" oplossen. Maar de kosten daarvan zijn niet subsidiabel en komen dus geheel voor rekening van de Hervormde Gemeente Haarlem, die daarvoor het geld niet beschikbaar heeft. Door het Electro- en Geluidstechnisch-bureau Gebr. Prent B.V., die ook de aanleg en de renovatie van de elektrische installatie zal uitvoeren, is in overleg met Philips een zeer acceptabele offerte gemaakt. Inclusief bouw-kundige werkzaamheden, advieskosten etc. zullen de totale kosten voor de gehele kerk ca. f 25.000.- bedragen.

Wat zou het geweldig zijn wanneer op de a.s. ledenvergadering besloten kan worden, dat een nieuwe geluidsinstallatie met toebehoren door de Vriendenkring geschonken wordt aan de Kerkvoogdij!

Met het oog op de oppervlakte van de kerk en de nagalmtijd in het gebouw is het noodzakelijk dat het geluidsniveau van de luidsprekers niet te hoog wordt; daarom zijn naar verhouding vrij veel luidsprekers nodig. Wist u dat de nagalmtijd in de kerk 6 à 7½ seconden bedraagt?

Om u een idee te geven wat er al zo nodig is om in "alle hoeken" van het gebouw een goede "spreekverstaanbaarheid" te krijgen, enkele in het oog springende gegevens:

- 18 cardioïde geluidszuilen op vooraf, voor het oog zo min mogelijk storende, uitgekende plaatsen.
 - monitorluidsprekers op diverse plaatsen in de kerk
 - op 5 verschillende plaatsen in de kerk aansluitingen voor aangepaste microfoons
 - 300 meter microfoonkabel
 - 1000 meter luidsprekerkabel
 - enige eindversterkers met voldoende capaciteit (de aanwezige grote mengversterker behoeft niet vervangen te worden!)
- etc. etc.

De installatie zal zodanig worden aangelegd en uitgevoerd dat, afhankelijk van het gebruik en de bezetting in het gebouw, de geluidsversterking ook alleen in bepaalde delen van de kerk gebruikt kan worden (bv. alleen Schip of Hoogkoor). Er komt een speciale acoustische aanpassing, afgestemd op de ruimte in de kerk. Natuurlijk zal bij de rondleidingen deze installatie ook zeer goede diensten kunnen bewijzen!!

Niet onvermeld mag blijven dat de Kerkvoogdij ook heeft besloten om door de gehele kerk een ringleiding voor slechthorenden aan te leggen. Het geld daarvoor is beschikbaar gesteld door de Diaconie van de Hervormde Gemeente Haarlem.

Namens de Kerkvoogdij
H.L. Vermaire.

In het kader van de contacten tussen Haarlem en Osnabrück zullen in de maand mei een aantal manifestaties plaats vinden.

- 1) Op 3 mei a.s. zal in het Frans Halsmuseum de Felix Nussbaum tentoonstelling worden geopend.
- 2) Tijdens de Pinksterdagen zullen de steden Angers, Osnabrück en Haarlem elkaar ontmoeten in Haarlem in een groot aantal takken van de sport.

- 3) De Haarlemmers kunnen Osnabrück van 21 mei t/m 5 juni a.s. wat nader leren kennen. Op 21 mei zal de burgemeester van Osnabrück in de Brinkmann Passage op de Grote Markt te Haarlem een fototentoonstelling over zijn stad openen.

Openingstijden:

maandag : 13.00 - 17.30 uur.
dinsdag t/m zaterdag : 9.00 - 17.30 uur.

De tentoonstelling wordt gehouden op de 2e etage, deze etage is per lift bereikbaar.

- 4) 5 juni a.s. dagreis Vriendenkring naar Osnabrück.

Redactie.

ZATERDAG 5 JUNI 1982 O S N A B R U C K

- 7.30 uur v.m. vertrek per extra trein naar Osnabrück, via Apeldoorn, Hengelo en Bentheim
- 11.00 uur v.m. aankomst te Osnabrück
- 11.30 uur v.m. ontvangst op het stadhuis, tussen 12.00 en 14.00 uur zullen op verschillende tijden rondleidingen door de beroemde vredeszaal en de schatkamer van het stadhuis worden gehouden. Iedere groep gaat na deze rondleiding dan evt. mee om een kleine rondwandeling door de binnenstad te maken, alles in het Nederlands.
- 15.00 uur n.m. orgelconcert in de Marienkirche - naast het stadhuis door de vaste organist van de kerk de Heer Traugott Timme, welke op het Plentrop orgel werken van Bach en Sweelinck ten gehore zal brengen.
- 17.40 uur n.m. vertrek uit Osnabrück
- 21.10 uur n.m. aankomst station Haarlem.

De kosten van deze dag zijn f 72.- per persoon, met 2x koffie in de trein op de heenweg en de verdere kosten in Osnabrück. Op de terugweg wil het bestuur u de gelegenheid geven om iets te gebruiken. Er wordt gedacht aan een pakket bevattende 3 broodjes, drankje en wat fruit. De kosten van dit pakket zijn f 10.-. Dit pakket dient direct bij de reservering te worden besteld. Gaarne zien wij uw reservering op postgiro 3618800 t.n.v. "Vrienden van de Grote Kerk" te Haarlem tegemoet.

Wilt u er bij vermelden VRIENDENTOUR Osnabrück

Reservering geschiedt in volgorde van binnenkomst, u kunt zich opgeven t/m 8 mei a.s., ook op de restauratiedag in de Bavo mochten wij dan nog niet volgeboekt zijn (300 personen kunnen er mee), dan willen wij via pers eventueel ook anderen in de gelegenheid stellen met ons mee te gaan.

namens uw reisleiders
J.A.H. Post.

PASPOORTEN / BEWIJS VAN NEDERLANDSCHAP.

Denkt u er om dat u een paspoort of bewijs van nederlandschap op 5 juni a.s. mee moet nemen. Het moet een geldig bewijs van nederlandschap zijn of een paspoort, welke niet langer dan 5 jaar is verlopen. Indien u nadere informatie over e.e.a. wenst, belt u even no. 171326, afdeling paspoorten Haarlem of gaat u langs afdeling Bevolking van uw woonplaats. In Haarlem is dat op het Hoofdpostkantoor en dat is open van 8.30 tot 15.00 uur.

Om meer dan één reden juich ik de reis van de "Vrienden van de Grote Kerk" naar Osnabrück op 5 juni a.s. toe.

Sinds 1961 onderhouden Osnabrück en Haarlem vriendschapsbanden. Na de oorlog hebben zeer veel Nederlandse steden zo'n relatie aange- gaan met één of meer Europese steden.

Na de donkere jaren van '40-'45 wilden de be- stuurders en de burgers van de steden de vre- desverdragen van de regeringen als het ware onderstrepen.

Bovendien gingen wij weer reizen en kwamen vooral jongeren - "velen voor het eerst in hun leven" - over de grens. Het is dan pret- tig bij vrienden terecht te komen en verwante groepen in de sector van de sport, de cultuur bijvoorbeeld te ontmoeten.

Met Duitsland was dat contact niet eenvoudig na wat er allemaal gebeurd is na 10 mei 1940. Ik herinner me felle discussies of dat wel kon en moest. Een aantal mensen deed niet mee. De wonden waren te vers of te diep. Maar voor de jongere generatie en gelukkig ook de meeste ouderen hebben een nieuwe relatie, ge- richt op de vrede en gebaseerd op verstand- houding en vriendschap, opgebouwd.

"Angers" in Frankrijk en "Osnabrück" in Duits- land waren de Haarlemse keuzen.

Steden van dezelfde maat, met verwante pro- blemen en zonder al te grote afstand en taal- barrière.

Duizenden burgers hebben in de loop der ja- ren over en weer de reis gemaakt en gast en gastheer en gastvrouw geweest.

Nu dus ook honderden Bavovrienden en daar ver- heug ik mij over.

Er is heel wat te zien in Osnabrück, ook op het gebied van kerken in een oude binnenstad, al is die voor een groot deel verloren gegaan, maar herbouwd.

Mijn vrouw en ik hopen 5 juni van de partij te zijn om met de Bavovrienden veel vrienden in Osnabrück te ontmoeten.

Tot ziens dus,

J. Reehorst
Burgemeester Haarlem.

EEN GROET AAN DE "VRIENDEN VAN DE GROTE KERK".

Het is voor de zustersteden Haarlem en Osa- brück altijd weer een teken van vriendschap en bevestiging, als bezoekers de stad en de mensen willen leren kennen en daarmee de kon- takten wederzijds te verstevigen. Ik verheug mij daarom bijzonder op het bezoek van de vriendenkring "van de Grote- of St. Bavokerk" uit Haarlem, enerzijds om met vrienden een plezierige dag in onze stad door te brengen en anderzijds om de cultuur en de geschiede- nis van Osnabrück te leren kennen.

Ik vind het uitstekend wanneer een vrienden- kring ter ondersteuning van de kerk op vrij- willige basis activiteiten ontplooit en op deze wijze naast de persoonlijke interesse het bewustzijn van de bevolking aanscherpt voor belangrijke zaken van deze tijd.

Ik ben er zeker van dat het idee en de doel- stelling van uw vereniging grote weerklank vindt bij de bevolking en ik zou er blij om zijn, indien zulke impulsen door de mensen van Osnabrück overgenomen zouden worden. Uw bezoek zal zeker een bijdrage daartoe zijn.

Ik hoop dat het verblijf in Osnabrück u veel plezier en vreugde mag brengen en dat de be- trekkingen tussen de zustersteden uitgebouwd worden.

Met vriendelijke groeten,
Carl Möller
Burgemeester Osnabrück.

"EEN HANDZAME GROOTSTAD IN HET GROEN".

Wie Osnabrück kent, komt terug. Dat is geen reklame, maar de nuchtere uitslag van een wetenschappelijk gehouden enquête. En in- derdaad, het is de moeite waard, Osnabrück te leren kennen.

Osnabrück heeft ongeveer 155.000 inwoners en is de op twee na grootste stad van de deel- staat Nedersaksen. Hannover en Braunschweig zijn groter. Osnabrück telt vele bijzonder- heden. Het is het centrum van een groot bis- dom, het heeft een rijke geschiedenis en is tevens een jonge universiteitsstad.

Osnabrück werd in 780 gesticht door Karel de Grote, toen hij op het kruispunt van oude handelsstraten een zendelingenhuus vestigde. In 1980, ter gelegenheid van het 1200-jarig bestaan van stad en bisdom, beleefde Osa- brück een hoogtepunt, namelijk een bezoek van Paus Johannes Paulus II.

Vijf volle jaren, van 1643 tot 1648, was de aandacht van Europa gericht op Osnabrück en Münster. Vijf volle jaren duurden namelijk de onderhandelingen in het raadhuis die moesten leiden tot beëindiging van de 30- jarige oorlog. Op 25 oktober 1648 werd van de raadhuistrappen de Westfaalse Vrede ver- kondigd, die tevens Zwitserland en Nederland onafhankelijk maakte. Voor het eerst in de geschiedenis werden geloofs- en gewetensvrij- heid vastgelegd in de grondwet.

Als handzame grootstad in het groen wordt Osnabrück niet alleen door haar inwoners/ sters gewaardeerd, maar ook door de duizenden bezoekers/sters, die jaarlijks de beziens- waardigheden, -het oude slot, de gerestau- reerde "Altstadt", Ledenhof, het laatgotische raadhuis, de imposante Dom - te bezichtigen. De aantrekkelijke ligging in het dal tussen het Teutenburgerwald en het Wiehengebirge doet niet vermoeden, dat Osnabrück ook een modern, dynamisch en economisch centrum is met zware industrie, het expeditiewezen en groothandel.

Voor een regio met 800.000 inwoners is Osa- brück arbeidsplaats, inkoopcentrum en niet op de laatste plaats een belangrijk cultureel centrum, welke veel te bieden heeft.

Mevr. Augustin van Presseamt
Monique van Diepen, ambassadrice van Haarlem in Osnabrück (vertaling).

TENTOONSTELLING "FELIX NUSSBAUM".

Wederom gedenken wij op 4 mei gezamenlijk de omgekomenen van de Tweede Wereldoorlog. In Haarlem krijgt deze herdenking dit jaar, 1982 een extra accent door de onthulling van Truus Menger's monument ter nagedachtenis van Hannie Schaft. Deze onthulling wordt verricht door H.K.H. Prinses Juliana.

Het Frans Halsmuseum toont in de maand mei een overzicht van het schilderwerk van Felix Nussbaum. Deze werd in 1904 in Osnabrück geboren als zoon in het vooraanstaande gezin van de ijzerhandelaar Nussbaum. Felix bleek al jong begaafdheid als kunstenaar te bezitten en kreeg van zijn vader de kans een goede opleiding te volgen aan de kunstnijverheidsschool van Hamburg en vervolgens aan de Akademie te Berlijn. Hij ontwikkelde zich aanvankelijk als een wat oppervlakkig, maar goed schilder, die bij critici en publiek uitstekend in de smaak viel. Hij verwierf een beurs voor een studieverblijf in het Duitse culturele centrum in Rome, de Villa Massimo.

Terwijl hij in Italië werkte, nam in Duitsland Adolf Hitler de macht over. Felix Nussbaum is sindsdien niet meer naar zijn land teruggegaan, maar vestigde zich als emigrant in België.

In dit land werd hij uiteindelijk in 1943 bij een grote razzia opgepakt en naar Auschwitz gedeporteerd, waar hij werd omgebracht.

Het oeuvre van Nussbaum toont ons op indringende wijze de ontwikkelingsgang van een begaafde onbezorgde jongeman, die onder de dwang van de geschiedenis en noodlot wordt geconfronteerd met rassenwaan en misdadige wreedheid. Zijn laatste schilderijen, ontstaan in Brussel van 1941 tot 1943, zijn hartverscheurende documenten van een nulpunt in onze beschaving.

FELIX NUSSBAUM, schilder
Osnabrück 1904 - 1943 Auschwitz
1944

Katalogus bij de tentoonstelling verkrijgbaar, Vishal, Grote Markt, Haarlem.

3 mei t/m 31 mei 1982
geopend: di t/m zaterdag 10-5 uur
zon-,maan- en feestdagen 1-5 uur
toegang gratis.

WIST U.....

dat op 8 mei a.s. tussen 10 uur v.m. en 16 uur n.m. er een restauratiedag in de Grote Kerk zal worden gehouden.

dat op 24 mei a.s. de jaarvergadering van onze vriendenkring zal worden gehouden in de Nieuwe Kerk, aanvang 19.45. U komt toch ook?

dat op 5 juni a.s. onze jaarlijkse vriendentour zal worden gehouden, dit jaar gaan wij naar Snabrück, slechts één keer.

dat u voor deze vriendentour een geldig bewijs van Nederlanderschap of een paspoort mee moet nemen

dat u met uw Vriendschapskaart 1982 zonder meer de kerk kunt bezoeken.

dat mevr. A. Hofmeester het nieuwe beeld van Sint Bavo gaat maken.

dat het oude beeld van Sint Bavo thans in de kerk staat.

dat er meer van het beeld te zien is, dan verwacht mocht worden.

dat de afmetingen van het oude beeld zijn:

hoogte	+	21 cm
grootste breedte	+	60 cm
verlopend naar	+	55 cm
breedte sokkel	+	70 cm
diepte	+	70 cm

dat op 2 oktober a.s. er weer een Bav dag in de kerk zal worden gehouden. U hoort er nog meer van.

dat wij in november van dit jaar een bezoek gaan brengen aan het Paleis op de Dam en de Nieuwe Kerk te Amsterdam.

dat wij nog steeds nieuwe leden kunnen gebruiken.

dat wij kontakten hebben gelegd met diverse radio en T.V. rubrieken om nog meer in de publiciteit te komen.

dat op 4 en 5 september in samenwerking met het Kunst Historisch Museum Zuid-Kennemerland een "Historische Streekmarkt" wordt gehouden, waaraan ook de Vriendenkring deelneemt.

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem,
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Penningmr. H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26rd, 2015 BD Haarlem, tel. 023 - 32 64 14
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

Vrienden en Vriendinnen,

Het bestuur van de "Vrienden van de Grote Kerk te Haarlem" wil gaarne het onderstaande artikel over de stoelenaktie van de Stichting Restauratiefonds Grote of St.-Bavo kerk bij U aan bevelen.

Het Bestuur

Rondleidingen

De maanden juli en augustus zijn vakantiemaanden bij uitstek. Velen van ons zullen dan ook in deze periode op reis gaan en genieten van de schoonheid elders. Toch zal een groot aantal van ons in de stad blijven en familie, vrienden of kennissen ontvangen. Ongetwijfeld zal men dan zeker met hen onze fraaie stad gaan bezichtigen met al zijn schoons. Ik stel U voor zeker met hen een bezoek te brengen aan onze oude Baaf en wel op zaterdagmorgen waarop onze rondleiders U in de zuiderbeuk zullen rondleiden.

Naast onze bekende fraaie Bavo souveniers, zijn thans ook de ca. 120 jaar oude glas en loodramen verkrijgbaar, in verschillende maten en modellen, zeer fraai van kleur.

Tijdstip van verkoop: zaterdag voor of na de rondleiding.

juli 3	augustus 7	september 4
" 10	" 14	" 18
" 17	" 21	
" 24		oktober 2 Bavodag
" 31		" 16

Het aanvangsuur van alle rondleidingen is 10.30 uur.

R. Bogaart
Coörd. Rondleiders

STICHTING RESTAURATIEFONDS ORGANISEERT "BAVO - STOELAKTIE"

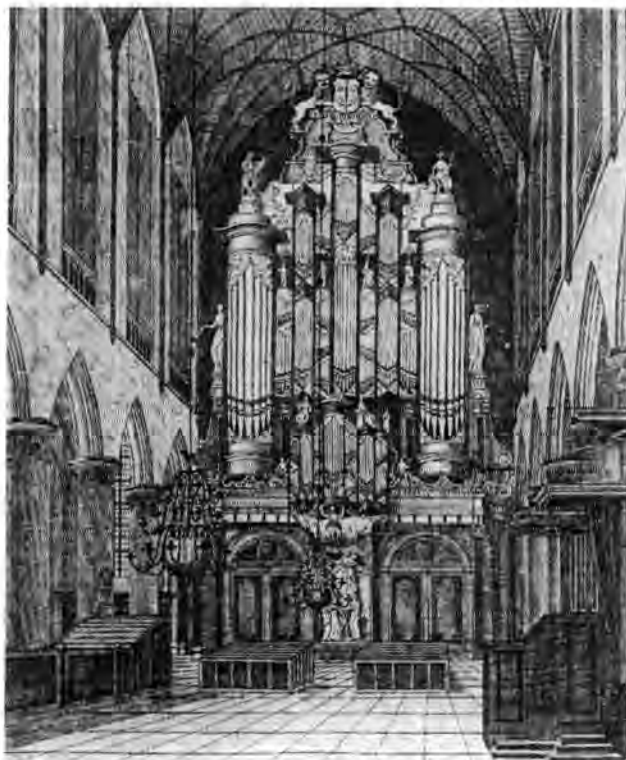
De Grote of St.-Bavo kerk te Haarlem kent twee instellingen die haar voortdurend in de belangstelling van de burgerij trachten te brengen. Te weten: de Stichting Restauratiefonds Grote of Sint-Bavo kerk te Haarlem en de "Vrienden van de Grote Kerk te Haarlem". De "Vriendenkring" is U genoegzaam bekend. Momenteel telt onze "Kring" 3000 leden! De Stichting Restauratiefonds werkt meer "achter de schermen" voor het behoud van dit oudste en grootste monument in Zuid-Kennemerland. Vanaf onze "Bavo-Restauratiedag", zaterdag 8 mei, treedt zij echter openlijk voor het voetlicht met een door haar georganiseerde "Stoelen-aktie"!

Alle leden van het Werkcomité van de Stichting Restauratiefonds gaan zich in de maand mei onder leiding van haar inspirerende voorzitter, Mr. N.C. De Groot van Embden, inzetten voor deze aktie, die beoogt om achthonderd stoelen te kunnen aankopen voor het in 1983 gerestaureerde schipgedeelte van de Bavokerk. Ook onze "Kring" zal zich voor deze "Stoelen-aktie" spontaan beijveren om onder onze drieduizend leden stoelen te "werven"!

Eén Bavostoel kost 185 gulden! Alle stoelen worden duidelijk zichtbaar genummerd, zodat iedere schenker (-ster) zijn of haar stoel kan herkennen! Als iemand zijn zilveren bruiloft viert, dan kan stoel "25" aangekocht worden..... De toewijzing van nummers geschiedt echter op volgorde na storting op postgiro 5285121 t.n.v. Stoelenfonds Grote Kerk, Rijksweg 306, te Haarlem! Als bewijs van betaling en aandelen ontvangen alle schenkers (-sters) een "genummerde" fotokaart van "zijn" of "haar" stoel!

Als een Vrouwenvereniging van bijvoorbeeld twintig leden één stoel wil schenken, is het mogelijk dat er twintig fotokaarten van het zelfde nummer worden voorzien! Alle leden van die vereniging worden op deze manier dan persoonlijk bedankt voor hun bijdrage! En in de ingangshal van de aloude Baaf ligt bovendien een "Stoelen-register", waarin alle namen vermeld staan van de begunstigers (-sters). De van nummers voorziene "Stoelen-kaarten" zijn gemaakt door onze Bavo-fotograaf, E.A. van Voorden te Haarlem. Ieder ontvangt dus een blijvende herinnering aan deze "Stoelen-aktie".

De eerste stoel werd op zaterdag 8 mei tijdens onze "Restauratiedag" aan de Kerkvoogdij aangeboden door de Commissaris der Koningin, Drs. R. de Wit! En daarna waren onze stad- en streekgenoten en ook U aan bod. Iedereen kan meedoen, hetzij privé, hetzij gezamenlijk. De Grote Kerk is voor Zuid-Kennemerland het meest befaamde monument. Alle Kennemers kunnen aan deze "Stoelen-aktie" deelnemen! En vanzelfsprekend doet U toch ook mee?

OVER DE EERSTE STOELN IN DE KERK.

Het boek van J. Wolff over de "Beschrijving der Grote of St. Bavo-kerk te Haarlem, alsmede van het alom beroemde orgel in dezelve", in 1846 uitgegeven bij de Gebroeders van Dobben te Haarlem, toont ons tussen de bladzijden 152 en 153 een interessante afbeelding van het schip van de kerk. Op de achtergrond het majestueuze front van het Christiaan Müller-orgel en op de voorgrond een "leeg" middenschip met aan de zijkanten alleen banken. Een van de twee banken aan weerskanten van de preekstoel, die reeds van oudsher de "diligentes" worden genoemd, met daar tegenover de zg. Burgemeestersbank. En links en rechts van deze bank ziet men nog net de overhuivingen van de zg. Regeringsbanken, die in de Franse tijd uit de kerk verwijderd zijn geweest!

Stoelen staan echter op deze steendruk van Blydenstein niet afgebeeld.....

Tegenover de Vontkapel in de zuiderzijbeuk van de kerk bevond zich vóór de Reformatie in de Noorderzijbeuk de Cellebroers- of Begrafeniskapel. Na de Reformatie wordt dit vertrek de Hondenslagerskapel genoemd vanwege de afbeelding van een hondenslager op de linker console, draagsteen. Nog later wordt gesproken over "ene Stoelenzetterskapel"! De koster van de Grote Kerk stapelde daar namelijk de stoelen op, die zondags waren blijven staan. Welke stoelen?

In oude kerkeraadsnotulen wordt op een gegeven moment verhaald dat kerkgangers een eigen stoel meenemen. Die stoelen mochten echter door de weeks niet blijven staan in de aloude Baaf! Op den duur zullen er wellicht zoveel stoelen zijn aangesleept, alle verschillend van vorm, dat de kerkeraad uiteindelijk besloot tot aanschaf van één soort stoelen "ter verhoging van de waardigheid van het bedehuis" U kent ze nog wel: donkerbruin-gebeitst eikehout en bekleed met zwart leer, daterend uit 1843!! Honderdvierentig jaar geleden!! Vandaag blijkt dat deze stoelen helaas moesten worden afgeschreven. Vele stoelen waren aangetast door houtworm, andere waren zodanig kapot dat reparatie ervan financieel onverantwoord was! Ze moesten zonder meer vervangen worden, daar waren de Stichting en de "Vriendenkring" het over eens. En als in 1983 het schipgedeelte van de Bavokerk gerestaureerd is - waardoor kerkdiensten vanaf Pasen en orgelconcerten tijdens de zomermaanden weer gehouden kunnen worden - dienen er zonder meer nieuwe stoelen te zijn aangeschaft! Totale kosten ongeveer honderdvijftigduizend gulden!! Voorwaar geen kleinigheid, maar de aktie zal slagen, aldus een enthousiaste heer Delleman, die reeds vanaf 1972 lid en vanaf 1981 medebestuurder is van de Stichting Restauratiefonds. "Ik ken zo veel stad- en streekgenoten die daadwerkelijke belangstelling tonen voor ons Bavo-monument; dat deze aktie gewoon in een behoefte voorziet. Ieder wil zijn steentje bijdragen! Elke Zuid-Kennemer zal persoonlijk of gezamenlijk met anderen een stoel geplaatst willen zien in onze aloude Baaf!" Een Bavo-vriend en orgel-fan schenkt de stoelen 4 e 7 al: zijn dochter is zeven en zijn zoon is vier jaar oud! Een ander "kocht" reeds stoel 36! De leerlingen van de R.K. school St. Bavo schonken gezamenlijk een stoel aan de Bavo. Toch in één woord geweldig? Een Haarlemmer, die anoniem wenst te blijven, maakte reeds vijftienhonderd gulden over voor het plaatsen van stoelen!! En zo zal het doorgaan. Iedere "Bavo-Vriend(in)" zal wel wat weten te bedenken.....

Vermeld dient zeker te worden de schenking van 100 stoelen (ja U leest het goed, honderd) door een herenmodezaak in de Gen. Cronjéstraat te Haarlem ter gelegenheid van het 50 jarig jubileum van de zaak. Het gaat om 800 stoelen! De Bavo zit goed met Uw stoel!

Gevonden! Er is een gouden armband gevonden. Nadere inlichtingen H. Deurloo, tel. 32.64.14.

OVER DE STOEL VAN AANSCHAF.

De "Stoel- en Meubelfabriek Bannink" te Borculo, die ruim zeventig jaren ervaring heeft met het fabriceren van stoelen, zal het model leveren waarvoor kerkvoogden en restauratie-architekten kozen. Dit bedrijf droogt al het hout zelf en bewerkt het ook in eigen beheer! Het gaat om een eikehouten stoel, donker gebeitst. De gebogen stijlen en rugkappen zijn niet uitgezaagd, zodat de houtdraad meeloopt. Dit maakt de stoel namelijk veel sterker! De zittingen, die uitneembaar zijn, zijn van een goede kwaliteit soort biezen vervaardigd. De stoel is geheel bestand tegen de vele temperatuurswisselingen in de Grote Kerk. Kortom: als U besluit om de aloude Baaf een stoel te schenken, dan kunt U ervan verzekerd zijn dat dit produkt niet alleen solide is, maar ook echt fraai! Bovendien zijn de stoelen genummerd, waardoor elk nummer voor altijd wordt verbonden aan de naam van de schenker. De eerste schenkers zijn er al. U wilt toch niet de laatste zijn? De Stichting Restauratiefonds Grote of St.-Bavo kerk te Haarlem zegt U bij voorbaat hartelijk dank!

30 juni 1982. De stoelenaktie verloopt voorspoedig. Van de 800 stoelen, zijn er tot op dit moment 400 verkocht-geschonken aan de Bavo.

Th. Delleman
Coördinator Stoelenaktie

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem,
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Penningmr. H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26rd, 2015 BD Haarlem, tel. 023 - 32 64 14
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

BESTE VRIENDEN EN VRIENDINNEN.

De komende maanden brengen spannende tijden, zullen de harde werkers in onze Bavo alles op tijd klaar krijgen, wordt het een zware winter, zodat er vertragingen ontstaan. Alles is nog onzeker.

Doch de architecten, aannemers en allen, die met hen werken, trachten alles op alles te zetten, dat eind van dit jaar in december de eerste fase kan worden afgesloten.

■ Er is veel werk is en wordt verzet, nu de slijpers in de kerk weg zijn, is de enorme omvang en schoonheid van de kerk duidelijk zichtbaar.

Het bestuur heeft zich de afgelopen weken reeds uitvoerig beraden over de grote dag - in april 1983 - wanneer wij als vriendenkring de kerk weer mogen gebruiken.

Een werkgroep bestaande uit de leden van het bestuur en vertegenwoordigers van de Gemeente Haarlem, Bisdom Haarlem en City Haarlem zullen trachten om in de komende maanden een waardig programma vast te stellen.

Daarnaast heeft het bestuur weer een na-jaarsprogramma vastgesteld, op zaterdag 2 oktober a.s. zal onze Bavodag weer worden gehouden.

Wederom hebben een groot aantal groepen en personen toegezegd om aan deze jaarlijks terugkerende dag hun medewerking belangeloos te willen geven.

■ De firma Alphenaar heeft voor die dag een orgel ter beschikking gesteld, een kostenbesparing van ruim f 800.-.

Gezien de economische crisis is het steeds moeilijker om onze Bavodag zonder kosten te houden, subsidies worden bekort of stopgezet. Daarom moeten de groepen, die bij ons optreden voor hun medewerking ook een vergoeding vragen.

In een komende bestuursvergadering willen wij daar uitvoerig op ingaan.

Over de personen en groepen, welke op 2 oktober a.s. weer voor ons optreden, vindt u in deze kroniek uitvoerige informatie.

In het kader van onze Bavodag komt onze bekende organiste uit Gent, mevr. Hilda de Bondt speciaal naar Haarlem, om op het orgel van de Sint Jozef kerk een concert te geven, daarnaast zal in de Brouwerskapel van onze Bavo, in samenwerking met het Gemeente Archief Haarlem een kleine tentoonstelling van oude foto-opnamen van de kerk worden gehouden.

Door omstandigheden is een bezoek aan Amsterdam dit najaar niet mogelijk. In het bestuur Stichting Kon. Paleis op de Dam zijn enige wijzigingen gekomen en daardoor was een verantwoord bezoek niet mogelijk.

Het bestuur zal trachten het bezoek in 1983 te doen plaatsvinden.

Wij zijn echter zeer verheugd, dat er in november 1982 door de heer J.G. Martin vele jaren Hoofdbode van het Stadhuis Haarlem, enige rondleidingen zullen worden gehouden.

Half oktober a.s. zullen wij u via een brief nadere informatie verstrekken, inzake deze voor de vriendenkring speciale rondleidingen voor het beroemde Stadhuis van Haarlem!

De voorbereidende werkzaamheden inzake de restauraties van de wapenborden, het beeld van Sint Bavo, het vriendenraam, de Vontkapel, doch ook het grote aantal rondleidingen en de verkooptafel vragen van medewerkers, -sters en bestuur veel tijd. Zeker daar wij met elkaar alles verantwoord willen verrichten.

Tot onze grote vreugde is de aktie van het Restauratiefonds voor de verkoop van de nieuwe stoelen in de kerk zeer geslaagd, u heeft een enorme bijdrage geleverd aan deze aktie, door na onze brief één of meer stoelen te kopen.

U begrijpt, dat de restauraties en de kroniek veel geld kosten, enige maanden geleden heeft het bestuur aan de leden, welke nog niet hun bijdrage 1981/82 hadden overgemaakt, verzocht dit alsnog te willen doen. Vele van hen hebben aan onze oproep gehoor gegeven, er zijn echter nog leden, die wij willen verzoeken om hun bijdrage te willen overmaken of de secretaris te willen berichten, dat men op het toezenden van kronieken/uitnodigingen geen prijs meer stelt.

De laatste lootjes wegen het zwaarst, zeggen wij in Holland. Welnu met elkaar moeten wij ook die zien te dragen in het belang van ons monument, voor onszelf en het nageslacht, onze Bavo kerk is het beslist waard.

Het bestuur hoopt u allemaal op 2 oktober a.s. te mogen begroeten.

Namens bestuur en medewerkers, -sters
J.A.H. Post
Voorzitter

WAARDE VRIENDINNEN! BESTE VRIENDEN!

Namens het bestuur van de Stichting Restauratiefonds Grote Kerk te Haarlem zeg ik u hartelijk dank voor uw enorme bijdrage aan het Stoelenfonds.

Enkele honderden Vrienden en Vriendinnen hebben spontaan gereageerd op mijn artikel in de vorige "Bavo Kroniek"! Mede door uw enthousiaste inzet kan ik u heden 4 september 1982 berichten, dat de 800ste stoel is aangekocht!! De stoelenaktie, die van 8 mei tot 4 september j.l. werd gehouden, was een gebeuren dat boven de gewoontelijke inzamelingsakties uitging. Immers, ons Bavo-monument wordt maar één keer per eeuw gerestaureerd!

Het was voor Haarlem dan ook een uniek gebeuren! De burgerij schonk een waar "stads-geschenk". Binnen vier maanden werd door partikulier initiatief bijna f 150.000,- bijeengebracht!

En de bekende Haarlemse kalligraaf, uw bestuurslid de heer P. Speelman heeft spontaan de opdracht aanvaard om nu het zgn. Stoelen-Register aan te leggen, dat bij de heropening van de Bavokerk op maandag 4 april 1983 aan de Kerkvoorgdij zal worden overhandigd door de voorzitter van de Stichting Restauratiefonds, Mr. N.C. de Groot van Embden. U begrijpt, het was voor mij een grote eer (en ook uitdaging) om deze aktie te mogen leiden. Voor 100% heb ik me op deze aktie gestort en mede dank zij uw overweldigende reacties mocht het een succes worden. Nogmaals heel hartelijk dank!!!

Uw enthousiaste publicist en bestuurslid, de heer R. Bogaart, vroeg mij nog eens wat aardige statistische gegevens te vermelden in deze Kroniek. Nou, daar gaan we dan:

In de pers werd 22 keer over de stoelen-aktie gepubliceerd. Nadat eenmaal was bericht, dat er ook "posthuum" een stoel geschonken was, volgden er totaal nog 16 Bavo-stoelen ter "herinnering aan overledenen". Werd in de Haarlemse kranten gesproken over een bijdrage voor een "Stadsgeschenk", na publikatie in de Heemstedse bladen kwamen er girokaarten binnen met als mededeling "voor het Kennemerland-Geschenk"! Enzovoort.

Wat mij ook bijzonder opviel, was het aantal mejuffrouwen en mevrouwen, dat een stoel aankocht: 261 dames schonken een Bavo-stoel! De laatste vijf stoelen werden geschonken door het Gemeentebestuur van Haarlem!!

Andere opmerkingen op de girokaarten waren: Gaarne verleen ik aan deze sympathieke aktie medewerking! De Bavokerk is van grote kulturele waarde! Veel succes toegewenst met uw aktie! Van een oud-inwoner van Haarlem, daar geboren en getogen! Van een Vriend van de Grote Kerk (div. keren)! Graag twee stoelen naast elkaar! Een stoel voor onze Baaf! Een stoel vanuit oecumenische gezindheid! Wens anoniem te blijven (div. keren)! T.g.v. mijn 60ste, 64ste, 70ste, 80ste verjaardag! De Bavo-school aan de Westergracht schonk als eni-

ge school een stoel! Firma van den Broek, herenmodes, schonk ons 100 Bavo-stoelen t.g.v. haar 50-jarig jubileum! Burgemeester en mevrouw Reehorst boden de stoelen 1 en 2 aan en Monseigneur Zwartkruis stoel 414! Anderen, die een stoel aankochten, waren onze stadsorganisatoren, het Loffelijck en Aloud Gilde van Sint-Jacob te Haarlem, diverse banken, verenigingen, koren en kerkgenootschappen en stoelnummer 800 werd aangekocht door de direktie van de Stoel- en Meubelfabriek Bannink te Borculo, die de stoelen fabriceert!

De nummering van de stoelen hebben zeer velen aangegrepen tot de aanschaf ervan. Honderden begunstigers (-sters) bleken een duidelijke voorkeur te hebben voor een bepaald nummer. Men kijkt gewoon uit naar "zijn" of "haar" stoel!

Mijn voorstel is dan ook om voor één keer een zgn. Stoelen-concert te organiseren, waarbij iedere schenker op zijn of haar "eigen" stoel kan zitten! Een gigantische klus weliswaar, maar de moeite waard!! Het gaat hierbij immers om een uniek gebeuren binnen onze Haarlemse veste!!!

TH.A. DELLEMAN,
oud-voorzitter Vriendenkring

DE MUSEUMJAARKAART TEN DERDE MALE.

Musea bestaan voor en door de bezoekers. Zij zijn, ieder op eigen en zeer verschillende manier, de trefpunten waar het Nederlandse volk de neerslag bewaart van zijn culturele, historische en kunstzinnige belangstelling en bedrijvigheid.

Dit geldt natuurlijk in de eerste plaats voor het museum als bewaarplaats en presentator van het nationale bezit aan cultuurgoederen. Naast deze conserverende functie leveren de gezamenlijke musea echter een immense bijdrage aan de aktuele ontwikkeling van kunst en cultuur, alsmede aan de oordeelsvorming daarover van ons volk. Dit gebeurt door middel van de meer dan 1.000 tentoonstellingen, die de Nederlandse musea jaarlijks organiseren.

Er is nauwelijks een terrein te noemen, waarover geen expositie wordt gemaakt.

Nu is het in een open democratische samenleving als de onze een absolute voorwaarde dat musea en tentoonstellingen voor de gehele bevolking toegankelijk zijn. Het gestelde doel dient dan ook te zijn: musea gratis toegankelijk.

Het is om allerlei, hier niet ter zake doende redenen, nog maar ten dele gelukt. En voorzover het is gelukt, is het de vraag geworden of dit kan worden gehandhaafd.

Tegen deze achtergrond is de instelling van de Museumjaarkart, die in 1983 voor de derde maal zal uitkomen, van eminente betekenis. Deze kaart is bedoeld om vooral de bezoeker, die herhaaldelijk een museum bezoekt, financieel tegemoet te komen. De prijsstelling is gebaseerd op het streven, dat bij drie à vijf musea-bezoeken per jaar de aanschaffingsprijs wordt terugverdiend.

Feitelijk wordt dit doel in 1983 nog dichterbij gebracht, omdat enerzijds het aantal deelnemende musea wederom met veertig wordt uitgebreid en anderzijds de prijzen in hoofdzaak zijn gehandhaafd. Ondanks de verhoging van de toegangsprijzen in vrijwel alle musea betaalt men voor deze jaarkaart in 1983 onveranderd f 15.- per persoon en f 7.50 via een kollektieve aankoop door een kulturele organisatie. Alleen de kinderkaart zal verhoogd worden tot f 5.- per jaar.

Gaarne wijs ik de Vrienden van de Bavo op deze eenvoudige en voordelige wijze een groot aantal Nederlandse musea te kunnen bezoeken. Wellicht is het mogelijk om in overleg met uw Bestuur in aanmerking te komen voor een kortingskaart ad f 7.50.

D.H. Couvée
Voorzitter Stichting
Museumjaarkaart.

Leden van de Vriendenkring, welke voor deze voordelige museumjaarkaart in aanmerking willen komen, kunnen deze op de Bavodag 2 oktober a.s. in de kerk bij de penningmeester de heer H. Deurloo bestellen, tegen directe betaling van f 8.10 incl. portokosten.

FINANCIEEL OVERZICHT.

Periode 1 apr. t/m 26 aug. 1982.

Ontvangsten:

Contributies	f	6748.75
Giften	"	235.--
Rente	"	5099.50
Verkopen tafel (Rest.dag)	"	1124.75
Entreegelden idem	"	280.85
Koffietafel idem	"	80.25
Verkopen Kosterij (Oude Groenmarkt)	"	1761.--
Div.kleine verkopen per giro	"	134.50
Verkopen Braderie	"	774.--

f 16238.60

Uitgaven:

Porti-kantoorbeh. + tel.
kosten

Vriendentoer	xx	f	1210.20
Repres.gelden etc.	"	"	4936.35
Foto's Restauratie	"	"	234.15
Werkvoorz.schap Z.Kennemerland	"	"	447.50
Kosten ledenvergadering	"	"	4321.49
Aankoop sleutelhangers	"	"	37.50
Schuren en bijwerken van gewelfribben	"	"	456.95
Aankoop handdoeken	"	"	11884.96
Aankoop stoel Gr. Kerk	"	"	62.54
Aanleg verlichting bouwplaats Gr. Kerk t.b.v. bezoekers (hiervan komt 50% terug van de Ned.Herv.Gem.	"	"	185.--
			598.47

f 24375.11

xx Bij een enquête in de bussen naar de Nieuwe en Westerkerk in A'dam (5 bussen) reageerden + 180 personen positief op de reis naar Osnabrück. Daar dit een beperkt aantal leden waren, hebben wij gemeend om voor 300 personen deze reis in orde te maken. Helaas hebben velen het laten afweten.

Girostand op 26-8-82	f	3214.53
Ned.Cr.Bnk rek.crt.	"	4026.93
id. 12 mnd.opz.	"	771.74
id. 6 mnd.opz.	"	1743.26
Alg.Bnk Ned. rek.crt.	"	3024.71
id. term.dep.	"	145000.--

f156781.17

Uw penningmeester
H. Deurloo.

BAVODAG 1982.

Gaarne nodigen wij u uit voor de Bavodag 1982 op 2 oktober a.s. in de Grote of Sint Bavo kerk te Haarlem. Aanvang 9.45 v.m.

Vele personen en groepen werken weer aan deze jaarlijks terugkerende dag mee. Daarnaast zullen er weer rondleidingen door de gehele kerk worden gehouden. Natuurlijk is onze beroemde verkooptafel vol met fraaie artikelen, waaronder enige nieuwe, weer aanwezig. Daar zijn zeker weer weer tal van geschenken voor de komende feestdagen voor u bij. Ook de bekende koffietafel staat voor u gereed.

In samenwerking met de Gemeente Haarlem zal van 29 september t/m 8 oktober 1982 in de oude kloostergangen van het Stadhuis van Haarlem, een tentoonstelling worden gehouden van de beroemde gapers, uit het bezit van de fa.v.d.Pigge, drogist aan de Botermarkt.

Deze tentoonstelling is beslist de moeite waard om te gaan bekijken en dat is mogelijk op alle werkdagen van 10 tot 16 uur. Via de pandpoort aan de Grote Markt komt u direkt in de kloostergangen en de toegang is gratis.

Deze Bavodag zal de laatste zijn in het zuidergedeelte, in het jaar 1983 hopen wij met elkaar weer in een fraai gedeelte van onze kerk met elkaar vele bijeenkomsten te mogen houden.

Het bestuur hoopt vele leden op de komende Bavodag 2 oktober 1982 te mogen begroeten. Van de diverse deelnemers aan de Bavodag treft u in de Bavo Kroniek een artikel aan.

BAVODAG 1982.

9.45 uur Leger des Heils. Korps Haarlem Centrum. Het korps zal muziek spelen van componisten, welke actief werkzaam zijn/waren in het Leger des Heils, waar ook ter wereld.

10.30 uur Rondleiding door de kerk.

- 11.00 uur Trio Jan Schouten
Annie Mast sopraan, Ria Schouten
dwarsfluit en Jan Schouten orgel,
brengen muziek ten gehore van
Purcell, Vivaldi, Bach, Händel
en C.Franck.
- 11.30 uur Rondleiding door de kerk.
- 12.00 uur Kinderkoor Th.v.Eeghenschool te
Aerdenhout o.l.v. mevr.J.M.v.d.
Kreeke Canons.
- 12.30 uur Rondleiding door de kerk.
- 13.00 uur De heer T. Bijlsma de bekende
organist van o.a. de Wilhelmina-
kerk te Haarlem zal op het Domus
orgel improviseren.
- 13.30 uur Rondleiding door de kerk.
- 14.00 uur Mej.M.J.Bos en Hr.A.Kiel.
Mej.Bos dwarsfluit en Hr. Kiel
orgel, korte werken van Aerne,
Bach en Händel.
- 14.30 uur Rondleiding door de kerk.
- 15.00 uur Oosterkerkkoor
Super Flumina Gounod Deutsche
Deutsche Messe
Rejoice Rathbone
- 15.30 uur Rondleiding door de kerk.
- 16.00 uur Samenzang o.l.v. het Oosterkerk-
koor. De tekst van de liederen
zal op de Bavodag worden uitge-
reikt.

Toegang tot de kerk voor leden van de
Vriendenkring gratis (op vertoon van de
vriendenkaart). niet leden f 1.50.

Van 14.00 tot 15.00 uur St. Jozefkerk
Jansstraat.

De velen van ons bekende Vlaamse organiste
Hilda de Bondt speelt op het prachtige
Adema orgel van de St. Jozef kerk in de
Jansstraat werken van Sweelinck, v.d.Kerk-
hoven, J.S.Bach (de bekende Toccata en fu-
ga in d-moll) C.Franck (3e choral) Parry
en Lemmens.

Haar opnieuw geperste langspeelplaat met
werken van Buxtehude, Walter en Bach op
het orgel van de Sint Jacobskerk te Gent
is op onze Bavodag verkrijgbaar voor
f 22.50, waarvan Mevrouw de Bondt f 5.-
afstaat voor de vriendenkring.
Zij is bereid op de plaat na afloop haar
handtekening te zetten.

"GEMEENTE-ARCHIEF VAN HAARLEM".

Op maar 200 meter van de Grote Kerk staat
nog een oud kerkgebouw, de Janskerk, die
in de tweede helft van de 14e eeuw is ge-
bouwd. In deze kerk is in 1926 voor het
laatst gepreikt. Tegenwoordig is in het
gebouw het gemeente-archief van Haarlem
gevestigd, waar nu ongeveer 3½ strekkende
kilometer plankruimte met gegevens over
het reilen en zeilen van Haarlem en de
Haarlemmers gevuld is.

Wie iets wil weten over de geschiedenis
van het stadhuis of over b.v. een econo-
mische aktiviteit in Haarlems verleden,

kan daar proberen gegevens te vinden.
Daar berust ook het archief van de Grote
Kerk, waaruit men de bouwgeschiedenis van
de Grote Kerk kan leren. Daar kun je b.v.
in de kerkeraadsnutulen van 1622 lezen,
dat men toen nog geprobeerd heeft om het
beeld van Sint Bavo alsnog van de gevel
van de kerk te verwijderen.
Het gemeente-archief bevat ook een beeld-
archief van tekeningen, gravures, foto's
enz., waarin het uiterlijk van de stad in
vroeger tijd is aangegeven. Hieruit zijn
op de Bavodag een aantal oude foto's van
de Sint Bavo te zien.

Drs. J.J. Temminck
Gemeente Archivaris.

LEGER DES HEILS KORPS HAARLEM CENTRUM. (Stichter William Booth)

Op 1 oktober van dit jaar is het 95 jaar
geleden, dat het werk van Het Leger des
Heils in Haarlem werd begonnen.

In het "korpsgeschiedenisboek" (d.i. een
kroniek van het korpsgemeente) wordt eerst
in 1893 gesproken over een muziekkorps.

"Woensdag 29 maart 1893, iets heel bijzon-
ders. Een muzikale optocht, waarvoor door
den Edelachtb. Heer Burgemeester, bereid-
willig toestemming gegeven werd, was de
oorzaak, dat een groote stroom van men-
schen zich naar 't station begaf, vanwaar
de marsch een aanvang nemen zou.

.....
Het Muziekkorps speelde flink...."

Vanaf dat moment wordt het muziekkorps in-
geschakeld bij alle kleine en grote ge-
beurtenissen in het korpsleven van Haarlem
Centrum.

Dit houdt o.m. in: medewerking verlenen
in alle samenkomsten in de zaal en op
straat. Hierbij begeleidt het muziekkorps
de samenzang en verzorgt zo mogelijk een
solistische bijdrage.
Op hoogtijdagen wordt vaak medewerking ge-
vraagd, omdat onze bezetting zich uitste-
kend leent om buiten te musiceren, grote
groepen zangers te begeleiden en zoals
men dat dan dikwijls noemt, "omdat het zo
feestelijk klinkt".

Door alles heen moet duidelijk zijn, dat
het Leger des Heils een geestelijke bewe-
ging is en dat het muziekkorps daarvan
deel uitmaakt.

Met andere woorden: het muziekkorps staat
in dienst van de Evangelie-verkondiging.
Deze staat altijd voorop.

De muziek, die ten gehore wordt gebracht
is altijd of (oorspronkelijk) gecompoo-
neerd door Officiieren of Soldaten van het
Leger des Heils of een bewerking van mu-
ziek van "buiten het Leger".
Zo ook de muziek, die ons muziekkorps op
zaterdag 2 oktober zal spelen.
Inl. tel. 32 19 76.

TRIO JAN SCHOUTEN

Naast zijn 30-jarige loopbaan bij het on-
derwijs heeft Jan Schouten als muzikama-

teur zich altijd erg beziggehouden met orgelspelen.

Jan Schouten ontving orgelles bij Hendrik Lasschuit, Cor Kee en Dirk Out, was 11 jaar lang leraar aan de Haarlemse Volksmuziekschool, won 2x een beker bij een kinderzangconcours als dirigent en bespeelde reeds drie maal het machtige Bavo-orgel.

Thans is hij dirigent van een kerkelijk amateur symphonie-orkest, waarin mevrouw Schouten ook speelt.

De familie Schouten geeft regelmatig met mevr. A. Mast uitvoeringen in Haarlem.

Inl. tel. 26 06 06.

TH. VAN EEGHENSCHOOL TE AERDENHOUT.

19 leerlingen van de zesde klas van de Th. van Eeghenschool te Aerdenhout zullen voor de eerste keer op onze Bavodag komen zingen. Zij zullen verschillende canons ten gehore brengen.

Reeds eerder zongen leerlingen van de Van Eeghenschool in Bloemendaal o.a. in bejaardentehuizen.

De groep staat o.l.v. mevr. J.M.v.d.Kreeke te Aerdenhout.

Inl. tel. 24 37 28.

T. BIJLSMA.

De Heer Bijlsma is reeds vele jaren organist bij de Ger. Gemeente te Haarlem, aan de Ged. Oude Gracht (Wilhelmina kerk). Tijdens het spel van de Heer Bijlsma is de kerk gevuld met akkoorden, die doordringen tot het hart.

Zowel in binnen- en buitenland is de Heer Bijlsma een veel gevraagde gast-organist. De Heer Bijlsma is een nieuwe gast op onze Bavodag.

Inl. tel. 26 20 36.

DE HEER ANTON KIEL.

De Heer Kiel is een nieuwe gast op onze Bavodag, doch speelde reeds eerder tijdens de jeugddiensten in de Bavo op het beroemde MULLER orgel.

Naast het geven van onderricht bij de Fa. Goldschmeding is de heer Kiel als organist verbonden aan de Noorderkerk te Haarlem. Daarnaast is onze gast koordirigent van het Hervormd Kerkkoor Schoten en te IJmuiden-West

MEJ. M.J. BOS UIT HEEMSTEDEN.

Reeds eerder was Mej. Bos gast op onze Bavodag, daarom is het goed, dat zij na een paar jaar weer in ons midden is. Ondanks een zware studie als fysiotherapeute is zij reeds vele jaren actief in de muziek, zij volgde lessen op de Muziekschool en speelt dwarsfluit.

Inl. tel. 28 39 80.

OOSTERKERKKOOR.

Het Oosterkerkkoor, kortweg O.K.K. genoemd is 28 juli 1931 opgericht. Het heeft dus pas haar gouden jubileum achter de rug.

Het koor heeft goede zangrelaties met het "Martins Kirche-Chor" in Hellern-Osnabrück verleent medewerking aan de Erediensten in de Oosterkerk en aan zieken- en bejaardentehuizen.

Het Oosterkerkkoor houdt haar repetities onder leiding van de heer T. Vreeswijk in de wijkzaal van de Oosterkerk op iedere donderdagavond van 19.45 tot 22.15.

Nieuwe leden zijn hartelijk welkom.

Inl. Mevr. E.M.G. Stelleman-Evers
tel. 35 49 31.

MEVR. HILDA DE BONDT.

Mevr. Hilda de Bondt werd in Afsnee bij Gent geboren, uit zeer kunstzinnige ouders. Haar vader was de bekende kunstschilder Karel de Bondt. Van haar moeder, violiste, kreeg zij haar eerste muzikale vorming. Mevr. de Bondt studeerde aan de "Hochschule für Musik" te Keulen onder leiding van Prof. J. Zimmerman, organist van de beroemde Keulse Dom.

Daarvoor studeerde zij geruime tijd aan het Gentse Conservatorium.

Zij is werkzaam als pedagoge en geeft regelmatig orgel-recitals.

Naast vele concerten in België en Nederland speelde zij o.m. in de Westminster Abbey en de Keulse Dom.

Haar vertolkingen zijn evenwichtig en zeer muzikaal, met een fijn gevoel voor klankkleur. Mevr. de Bondt werkte mee aan de Bavodag 1980 en speelde toen op het orgel van de Waalse Kerk te Haarlem. Vanaf deze dag komt zij regelmatig naar Haarlem en tracht zoveel mogelijk het werk van de Vriendenkring te helpen.

Inl. via de heer J. Schouten
tel. 26 06 06.

GESCHIEDENIS GAPERS GAPEN U AAN.

Terwijl de meeste beroeps-emblemata opgelost zijn in lichtbakken en neon-lichten, heeft de gaper zich weten te handhaven als 'n eigenaardig anachronisme in het huidige stadsbeeld.

De oorsprong en de betekenis der gapers liggen nog in het duister.

De hypothesen over hun oorsprong, die in de loop der jaren gepubliceerd zijn, vanaf Allan (1874), via de "Geschiedenis van het Drogistenvak" tot de krantenexcerpten van 1923 tot 1938 zijn bijna alle letterlijk ontleend aan "De uithangteekens, in verband met geschiedenis en volksleven beschouwd" van Mr. J. van Lennep en J. ter Gouw (1868), deel I, blz. 105-108.

Overall vinden we aangehaald de door Van Lennep geciteerde gissingen, terwijl zelfs zelden het beroep op de galante passage uit Zerubbabel's vertelling ontbreekt.

Nieuwe vondsten of opvattingen ten aanzien van folklore of geschiedenis worden door Van Lennep's compilatoren niet naar voren gebracht.

De supposities, door Van Lennep en Ter Gouw vermeld, kunnen aldus worden samengevat:

1. Volgens "vreemdelingen" (?) zouden de Nederlanders niet in staat zijn te lachen; daar lachen 'n behoefte van den menschelijken natuur is, diende de gelegenheid om te lachen den Nederlander te worden bijgebracht, o.a. door het plaatsen van lachwekkende narren-tro nies, die langzamerhand "uitgroeiden" tot gapers.
2. Volgens G.van Hasselt (Arnhemsche Oudheden, dl.II, blz. 23) is de gaper het conterfeitsel van den Schalknar of Willemsdwaas. Deze uitgestalde beeltenis zou den voorbijganger uitnoodigen tot het drinken ter plaatse van 'n likeurtje of kruidenwijn.
3. Volgens Jacobus Scheltema (Gesch.- en Letterk. Mengelwerk, IV, 2e st. blz.238) zou de gaper niet de kop van 'n gek zijn, maar van 'n stadsdienaar, gekleed in stadslivrei.
4. Volgens "Navorscher" II, vlz. 63 zou in de 14e eeuw 'n drogist geleefd hebben, die Gaper heette. Deze man was wereldberoemd om zijn probate kruiden. Na zijn dood plaatste de opvolger de beeltenis van zijn voorganger voor den winkel. Sindsdien zouden alle drogisten -al dan niet uit piëteitvolle overwegingen- dit voorbeeld gevolgd hebben.
5. De (eigen) meening van Van Lennep en Ter Gouw is niet zonder meer te verwerpen: gapen is hetgeen de geneesheer den zieke verzoekt te doen, teneinde diens tong te bekijken; gapen is noodig om likkepotjes te slikken; gapen deden ook zij, die vroeger de apotheek binnen gingen om 'n teug ypocras of kruidenwijn te genieten.
Dat de gapers opgetuigd werden met fantastische hoofdtooisels geschiedde enkel om den aandacht te trekken.

Dat één der vele schimpnamen der Gouwe-naars ("Goudsche gapers") zou wijzen op de herkomst der gaperkoppen, is onwaarschijnlijk.

Immers deze spotnaam wordt ook gegeven aan bewoners van andere plaatsen (o.a. Hapert en Wemeldinge) en drukt ongeveer dezelfde gevoelens uit als de spotnaam "slapers", waarmede de inwoners van Kapelle zijn begiftigd.

Van de Belgische plaatsjes Geluwe en Mee-nen weet J. Cornelissen mede de deelen:

"Meensche greiters/treiters! En...

Meensche slapers, zeggen de Geluwsche gapers".

("Nederl.Volkshumor op stad en dorp, land en volk", dl.VI, blz.76).

Over den geboortedatum der gapers valt niet veel te vermelden.

Van Lennep (dl.I, blz.38) beweert, dat reeds in den aanvang der 15e eeuw in onze Hol-landsche steden bij den "apteeker" een ga-per uithing.

Wat betreft het "uiterlijk" der gaperkop-pen valt een groote verscheidenheid te vermelden. Zoals reeds gezegd is, diende

de gaper om de aandacht te trekken; om dit doel te bereiken zijn de makers 'inderdaad zeer ver gegaan. We vinden allerlei voor-stellingen: muzelmannen met tulbanden, ne-gers, javanen, narren, politie-agenten, Romeinsche soldaten, hellebaardiers, Dan-tekoppen en verder moeilijk te definieren personages met hoofdpijndoeken, kiespijn-doeken, ijsmutsen, slaapmutsen enz. Slechts zelden treft men onder de gapers 'n vrouwspersoon aan!

De gaperkoppen zijn of uit hout gesneden of uit steen gehouwen.

De muzelman-gaper no.34 werd door den Haar-lemschen houtsnijder Barend Bouwmeester vervaardigd en moet de gaper zijn, wiens gezicht van Looy's Jaapje vergeleek met den kermis-pias.

"GAPERS GAPEN U AAN".

Oude tradities worden hervat of met ver-nieuwd elan voortgezet. Zo ziet men tegenwoordig, dat de gapers, welke vroeger bij de drogisten de gevel sierden, in ere wor-den hersteld.

Steeds meer drogisten gaan er toe over om weer zo'n grote houten kop buiten te hangen.

Het vreemde met die gapers is, dat men niet precies weet, wat ze voorstellen en dat er over het algemeen weinig van hun geschiedenis bekend is. Stellen het zieken voor, die bij de dokter hun tong moesten uitsteken en die er dan in één moeite door een pilletje opgelegd kregen?

Of zijn het juist de gezonden, die door het uitsteken van de tong demonstreren, dat hen niets mankeert?

Ook de Belgen hebben zich met het geheim van de gapers beziggehouden en men heeft de mening geopperd, dat de Nederlanders zó nuchter en zakelijk waren, dat men door middel van die grote koppen eraan herinnerd moest worden ook eens te lachen.

Zo zouden we kunnen doorgaan, want er zijn tientallen gissingen omtrent de oorsprong van de gapers.

de Gaper houtsnede

De meest gefundeerde en waarschijnlijk ook de enige echte is de volgende:

Reeds gedurende de middeleeuwen waren er kruidendokters, de voorlopers van de huidige drogisten, die voor allerlei kwaaltjes raad wisten. Op de markten prezen zij hun kruiden aan en en passant trokken zij een tand of kies.

Om het publiek te trekken hadden deze kruidendokters een Moor of neger bij zich, die veelal verkleed was als nar, de menigte bezighield. Die neger diende dan als toonbeeld van gezondheid, dankzij de kruiden, die in zijn geboorteland groeiden.

Als je die kocht, kon je zo sterk worden als die neger. Af en toe stak hij zijn tong uit om te laten zien, hoe gezond hij wel was en hoe sterk zijn gebit.

Als er een tand of kies werd getrokken, moest hij het publiek afleiden met zijn grappen en grollen; de patient gilde immers gelijk een speenvarken.

Toen de kruidendokters later niet meer de markten afgingen, maar zich in winkels vestigden, hingen zij zulk een "Morenkop" buiten om het publiek er op attent te maken: "Let op, nu zitten we hier binnen".

Een zeer duidelijk uithangteken in een tijd waarin de meeste mensen nog niet lezen of schrijven konden.

De oudste bekende gaper is een Amsterdamse uit 1693 en het schijnt, dat ze zich van daar over ons land, Vlaanderen en West-Duitsland hebben verspreid.

In de jaren dertig verdwenen de gapers echter van de gevels, de drogisten werden deftiger en moesten bovendien belasting voor het uithangteken gaan betalen.

Dank zij de verzamelwoede van onze, in het begin van dit jaar overleden bekende stadgenoot Ton van Os zijn er ongeveer 50 gapers van de ondergang gered.

Dat zij u nog lang mogen aangapen.

J.A.H.M. van Os
Drogisterij Van der Pigge.

Sinds het laatste verslag in de Bavo Kroniek van februari j.l. is zeer veel werk verzet. Waren we in februari gebleven bij het afhakken van het pleisterwerk in het schip, nu zijn in dit gedeelte de (hoge) ramen uitgenomen, van nieuwe bronzen brugstaven voorzien en met gedeeltelijk nieuwe natuurstenen, montans en nieuw glas in lood, weer opgebouwd.

Het houten gewelf is geheel hersteld en bijgekleurd, de muren opnieuw gepleisterd en gewit, de kraagstenen onder de muurschalken in de oorspronkelijke (terugggevonden) kleuren gepolichromeerd en de steigers afgebroken.

De grotendeels met Gobertangesteent beklede buitengevels langs het schip zijn weer in goede staat gebracht, zodat ook de steigers aan de buitenzijde van het schip (niet langs de zijbeuken) zijn verwijderd. Daardoor is door passanten nu ook duidelijk te zien, dat ook balustrades en pinakels gerestaureerd en herplaatst zijn, evenals de dakkapellen, welke in oorspronkelijke staat zijn teruggebracht.

Het begin van de werkzaamheden aan de transepten is niet ongemerkt voorbijgegaan, want aan het afnemen van het Bavobeeld in maart j.l. is in de pers veel aandacht besteed. Op het moment is de rijkbewerkte

natuurstenen gevel van het zuidertransept onder handen. De ramen aan de westzijde zijn reeds klaar.

Voorbijgangers aan de Oude Groenmarkt zullen hebben gezien, dat werk is uitgevoerd in en aan (deur in plaats van raam) de voormalige collectantenkamer.

Dit t.b.v. de nieuwe "pompkamer", waarin een dieselmotor is geplaatst voor de "Sprinklerinstallatie" (brandblusinstall.). De oude dieselmotor bevond zich voorheen op een ongeschikte plaats onder de Grote Markt.

Wat niet van de begane grond zichtbaar is, zijn de koperen goten, die vanwege grotere duurzaamheid, de zeer slechte loden goten vervangen. Deze zijn bovendien een nieuwe constructie op een ander niveau geplaatst.

Nog voor de bouwvakvakantie, waarin gedeeltelijk is doorgewerkt, is een begin gemaakt met zowel de binnen- als buitenzijde van de zijbeuken van het schip. Momenteel is het pleisterwerk geheel afgehakt en worden ook hier de ramen van nieuwe bronzen brugstaven voorzien, want net als overal elders in het gebouw is nl. het roesten van het ijzer de grote oorzaak van het sterke verval.

Het werk aan de daken van de zijbeuken van het schip is nu in volle gang. Veel van de daksporen en dakbeschot moet nog worden vernieuwd. Na het gereedkomen van deze werken worden deze daken weer gedekt met natuurleien in plaats van de nu verwijderde asfalt shingles.

Tenslotte is het waard te vermelden, dat in de Vontkapel twee blindnissen met gewelfje (dit zijn nissen in de muur voor het plaatsen van een beeld) zijn aangetroffen bij het ontleisteren en restanten van schilderijen. Wij hopen dat hiervoor nog middelen gevonden zullen worden om deze te restaureren.

H.W. van Kempen jr.

OVER BEGRAVEN IN DE GROTE KERK.

Dr. C. de Hamel, deskundige van het Londen- se veilinghuis Sotheby's, heeft een middel- eeuws handschrift onderzocht, dat in 1430 vervaardigd is in Haarlem!

In dit "Getijdenboek" komen 12 met rode inkt gedrukte hoofdletters voor, hetgeen er op wijst, dat de boekdrukkunst alhier bestond, 20 jaar voordat Gutenberg zijn eerste bijbel drukte!

Ik vond het aardig om dit verhaal daarom te beginnen met onze Lourens Jansz Coster. In het Kerkelijk Register van 1439 lezen we: "It. Lou Jans soon breet II gul. cloc en graff".

Bij het begraven van minvermogenden werd alleen de buurklok kosteloos geluid. Voor het openen van een graf moest aan de kerk een schild of 10 stuivers betaald worden. Bij lijkstaties van aanzienlijken werden diverse klokken geluid. Soms de klok "Marie", soms zelfs de grote kerkklok "Salvator", waarvoor de kerk 30 stuivers ontving. Het woord "breet" betekent te samen: voor het openen van een graf en het

luiden der klokken werd samen 2 gulden betaald. Het is echter niet bekend, waar Coster nu precies begraven ligt. (Ondanks het feit, dat in 1878 in de zuidertrans 'n grafsteen met zijn wapen werd gevonden!)

In de Grote Kerk liggen honderden grafstenen. Persoonlijk heb ik alle stenen eens geteld, die zichtbaar zijn: totaal 1354! In het Kerkelijk Register van 1832 staat echter dat de kerk 1746 graven telde!! En voor een "legerplaats" in de Bavokerk betaalde men toen 8 gulden, "de rouw en zes dragers" f 2, "de rouw met een koets f 3 en voor "een opening in de zuidertrans f 4. Een grafsteen kostte toen ongeveer f 25.

Aan inkomsten van "verkogte graven" ontving de kerk van 1820-1827 ruim f 1700. Toen in 1795 de Franse wetgeving bepaalde dat in kerken niet meer begraven mocht worden, betekende dat een derving van de begrafenisgelden. Het kerkbestuur richtte zich dan tot de Raad der Stadt, die antwoordt: "dat zij dadelijk overeen is geweest van het pligtmatige en billijke harer verzoek omtrent eene Vergoeding toekennen en heeft dan ook naar aanleiding van Uwer eigene opgaven daar eene som van f 1500" voor beschikbaar gesteld. Voorlopig jaarlijks! In de stukken van 1857 lezen we over 't doen ophouden van deze uitkeringen.

In menige zerk zijn zgn. huismerken, eenvoudige merktekens of wapenschilden van de eigenaars der graven. De nummers op de stenen zijn geregistreerd in zgn. grafboeken. In deze boeken staan de namen opgetekend van de mensen, die onder deze grafstenen begraven liggen. Als rondleider wil ik u graag over enkele iets vertellen.

OVER GRAVEN IN BROUWERSKAPEL EN ZUIDERBEUK

Tegen de oostelijke muur in de Brouwerskapel treft u een bijzonder fraaie grafsteen aan. De steen is verdeeld in 3 vakken, die gescheiden worden door 2 brede tussenpanden. Deze panden zijn elk beladen met 4 wapenschilden. Het middenvak draagt een zgn. alliantiewapen, huwelijks- wapen waarin het wapen van de man en dat van de vrouw verenigd zijn. Evenals de 8 kleine, zijn ook deze 2 grote schilden geheel afgehakt, volgens het Plakkaat van de Provisionele Representanten des Volks van Holland van 6 juni 1795. (Tijdens de Franse overheersing moesten o.a. alle wapens uit de kerken verwijderd worden!). Alleen de emblemen van de dood, knekels en zandloper en de familienamen Coymans en Berck zijn onbeschadigd gebleven. Bijzonder is bovendien de voorstelling van het geraamte, waar doorheen zich een slang kronkelt!

In de Brouwerskapel waar, zoals duidelijk is te zien, diverse Bierbrouwers begraven liggen, is ook het graf van Nikolaas van der Leur. Deze man, die het in Maurits' leger van gewoon soldaat tot de rang van kapitein heeft gebracht, onderscheidde zich door dapperheid en rechtschapenheid.

Bij de belegering van Ostende is hij gesneuveld.

Op de zwart-marmeren gedenksteen aan de middenzuil staat in 4 lettersoorten (vertaling van 1846) het volgende over hem geschreven:

Agatha, dochter van Adriaan van Hoorn, heeft haren, dit wel verdienenden echtgenoot, den Heer NIKOLAAS VAN DER LEUR, die alle krijgsrangen bekleedde, met wien zij zonder smet en in eendragt leefde, met rouwe en droefheid dit grafteeken opgerigt.

Ik heb den krijg gevolgd
in 't bloeijen van mijn leven,
Mijn kloekheid heeft mij eer
en 't Hopmans ambt gegeven.
Ik leefde tot den tijd
ik vijftig jaren schreef,
En roem mij hierin ook,
dat ik 't Ostende bleef.

Getroffen door een kogel uit een metalen geschut, sneuvelde hij in het jaar 1602, den 7 Januarij.

Voor mijnen echtgenoot heb ik een graf opgerigt, waarin ik nu zelve ook lig. Onder ééne urne rusten wij echtgenoten; vermengen wij onze beenderen; asch is met asch vermengd. Dit is de hoogste wet, die niemand ontgaan kan. Zoo echter de liefde den dood overleeft, zal zij eene plaats in den hemel verwerven.

Aan het eind van het koor en de zuiderzijbeuk ligt steen no. 383 van Reynier Gijsbertsen van Bremt overleden den 7 Maart 1645 out 83 yaren en Catharina Pieters d'Assomville syn huysvrouw overleden den 1 Marty 1642 out 73 yaren. Het gedeelte wapen bevat nog iets van 'n bremstruik, een leeuw en voor de rest (een St.-Andrieskruis) is het afgesleten. De rijm luidt:

Wij syn in De Echt geweest
Wel 52 Yaren. Op onse Gulde
Best Myn Vrou En Speelnoot
Yaren Met Andre Vrienden
Meer Noch Vreughdich Ondereen,
En Nu Soo Rusten Wij Hier
Onder Desen Steen.

Onder de tralies tegen de koorwand aan ligt zerk 23. Het wapen is gedeeld: I een gans op een grond; II een klimmende vos en een gans met opgeheven vlucht.

Tegen de kerkmuur onder het 1e hele raam ligt steen 30 met de volgende inscriptie:

"De Hooggeleerde Heer Antoine Chaudoir, A.L.M.Phil.doct.oud-professor in de wijsbegeerte, natuur- en sterrekunde aan de Friesche Universiteit te Franeker, overleed op Postrust buiten Haarlem den XX Februarij MDCCCXXIV in den ouderdom van 74 jaren en 4 maanden. Zijn stoffelijk deel wordt hier bewaard. Dit graf voor vijftig jaren gesloten".

Grenzend aan een hoek van deze steen ligt zerk no. 36 met heel duidelijk daarop vermeld de letters Y.V.M. en daarboven het rijm:

Laet loopen, die 't loopen luste. Mijn tijd is verloopen, ick ben in ruste!

Voor de "stoep" van de koorhekingang liggen twee graven van het Hofje van Noblet: no. 39 en in de volgende "rij" no. 48. Deze steen draagt een uitgesleten alliantiewapen: Helmtaken 'n uitkomende adelaar met open vlucht, een doodshoofd, doodsheenderen en een zandloper.

Bijzonder mooi is zerk no. 61 van de koopman Willem van Heythuysen, stichter van het naar hem genoemde hofje aan de Kleine Houtweg. Aan de kerk vermaakte hij een somgelds met de bepaling, dat die bestemd was voor het onderhoud van zijn graf, dat bovendien nimmer geopend mocht worden. Zijn graf ligt in de 1e "nis" van de koorwand. Het wapen is gevierendeeld: I vier dwarsbalken; een kop van een zwijn tussen 2 hertshoorns, de bovenste met de takken naar boven, de onderste met de takken naar beneden. II een burcht met getinden bovenmuur, waarachter 3 bomen naast elkaar uitkomen. III een schildje, vergezeld van 11 lelies. IV drie leeuwen over alles heen een ankerkruis, helmtaken een paardenhoofd. Naast en onder het wapen allerlei versieringen, zoals fakkels, een zandloper en doodshoofd.

In het linker medaillon staat: Ick wrocht, ick, stond, Ick socht, Ick vond. In het medaillon rechts: Ick leed, Ick deed. Nu vreed in steed. En onderaan de steen staat: "Wel hem die saligh sterft, 't Heet Huyzen bij den Heer, Wanneer men int geloof zijn leven leynt ter neer. Het lichaam rust in d'aard, de siele klimt tot God, leynt sond en quellingh af en treft het hoogste lot. Sterf den 6 Julius 1650".

Daartegenover, rechts tegen een pilaar van de "uitgang" ligt onder steen 76 "Neerlands Dichtervorst", Willem Bilderdijk, die op 18 december 1831 op 75-jarige leeftijd overleed. Hij werd in hetzelfde graf begraven, waarin op 16 april 1830 zijn vrouw, de dichteres Catharina Wilhelmina Schweickhardt werd bijgezet. Vroeger bevond zich op deze zerk een wapen, dat thans is uitgesleten, evenals het oude opschrift. Tijdens zijn begrafenis waren "behalve eene aanzienlijke schare belangstellenden, ook de bloedverwanten des overledenen, waaronder zijn eenige dochter: mevr. Burckhardt aanwezig, benevens tal van bijzondere vrienden en vereerders van den dichter. Onder deze laatsten waren de afgevaardigden van de onderscheidene hier ter stede toen bestaande dicht- en letterkundige vereenigingen: de Rederijderskamer "De Wijngaardranken", het dichtlievend gezelschap "Democriet", het Natuur- en Letterkundiggezelschap "Oefening en Wetenschappen" en het "Gezelschap ter beoefening der fraaie letteren". Boven zijn zerk aan het voeteinde is in de zuil een gedenksteen aangebracht met op de vier hoeken wit-marmeren knoppen. Op het gepolijste spiegelvlak staat in vergulde letters gebeiteld: BILDERDIJK en onderaan: De Kamer de Wijngaardranken

MDCCCXXXII, die deze steen geschonken heeft.

Even verderop ligt onder grafsteen nr.90 de bekende kunstenaar Pieter Janszoon Saenredam, die op 9 juni 1597 te Assendelft geboren en op 31 mei 1665 alhier begraven werd. Hij was interieurschilder, tekenaar en etser (het Teylermuseum bezit vele werken van hem!) en woonde in de Jansstraat, evenals zijn vrouw Aefgen Gerrits, waarmee hij op 5 november 1638 te Bloemendaal trouwde. In 1635 was hij Schriftheer van het St.Lucasgilde, het Schildersgild (volgens de legende heeft St.Lucas eens Maria en het kindje Jezus geschilderd!), waarvan hij in 1640 Vinder werd. De steen, die zijn graf bedekt en door hem zelf werd ontworpen, vermeldt alleen de naam SAENREDAM.

Vlakbij het koperen koorhek en tegenover de deur van een vergaderkamer naast de Brouwerskapel ligt steen nr. 110 van Jan van Breemen. Middenop de zerk staat in een ovaal een vos afgebeeld.

Th.A.Delleman - rondleider

Grafsteen van een schoenmaker

REDAKTIE - NIEUWS

GEVONDEN: Er is een gouden ketting met hanger gevonden.
Inl.: Hr. Deurloo. tel. 326414.

Gaarne voldoen wij aan het verzoek van een aantal lezers van onze Bavo Kroniek om een groter lettertype te gebruiken, gezien de druk van de Bavo Kroniek nr.3 van juli 1982, die voor velen moeilijk leesbaar is gebleken.

B A V O D A G

Gezien de geslaagde ervaring op de restauratiedag van 8 mei jl., welke toen als een eenmalige gebeurtenis gezien mocht worden, heeft het bouwteam: kerkvoogdij, architectenteam, H.W.van Kempen en G. Lankhorst en aannemer, firma Jurriens, positief gereageerd op het verzoek van uw bestuur het restauratiegedeelte op de Bavodag van 2 oktober voor de Vriendenkring open te stellen. Die dag zult u in de gelegenheid worden gesteld om onder leiding van de rondleider, de vorderingen van de restauratie in het schipgedeelte van de kerk te aanschouwen.

Toegang tot het restauratiegedeelte in groepen van 25 personen alleen onder leiding van een rondleider.

Indien u zich aan de regels houdt, dan zal het bouwteam zeer tevreden zijn en kunnen zij de werkzaamheden op 4 oktober ongestoord hervatten.

U mag alleen de route volgen die de rondleider aangeeft. U mag zich niet op ladders en steigers begeven en niet aan de bouwmaterialen komen.

Gezien de grote hoeveelheid kopij voor deze Bavo Kroniek houdt u van ons tegood een verslag van de geweldige dagreis naar Osnabrück en de geslaagde historische jaarmarkt in de Vleeshal op 4 en 5 september.

Mochten er Vrienden of Vriendinnen zijn, die iets vermeldenswaardigs hebben voor de Bavo Kroniek, dan ontvangt de redactie dit gaarne van u.

Redactie-adres:
Van Deventerstraat 79
2035 AC Haarlem
Tel.: 023 - 33 08 77

-o0o-

Geachte lezeressen en lezers van de
Bavo-Kroniek

De redactie van de Bavo-Kroniek heeft ons gevraagd een stukje te schrijven over het Administratief Centrum waar dit blad wordt gedrukt.

Het A.C. maakt deel uit van het Werkvoorzieningsschap Zuid-Kennemerland.

WAT IS HET WERKVOORZIENINGSSCHAP?

Dat is een werkgever in de regio Zuid-Kennemerland, die voorziet in werkgelegenheid zoals die in de Wet Sociale Werkvoorziening wordt bepaald.

HOEVEEL MENSEN WERKEN DAAR EN WAAR?

WZK-werkverbanden in Haarlem	+ 750
Stichting Nieuw Unicum in Zandvoort	+ 120
Stichting Meer en Bosch Heemstede en Haarlemmerm.	+ 450

Welke werkzaamheden heeft het Werkvoorzieningsschap te bieden?

Het werk kan globaal worden ingedeeld in de volgende drie groepen:

- tuintechnische diensten
- industriële centra
- administratieve centra

Een verfining per groep:

Tuintechnische diensten:

- kweken van groenten en planten
- ontwerpen, aanleggen en onderhouden van tuinen en plantsoenen, groenvoorzieningen en van sportvelden

Industriële centra

- confectiewerk
- metaalbewerking
- houtbewerking
- leerbewerking
- machinale verpakkingen
- boekbindwerk
- kunststofmontage
- electronica en montage

Administratieve centra:

- mailing-werkzaamheden
- brailleurwerk
- mechanische adresseerwerkzaamheden
- drukwerkvoorbereiding en klein offset
- stencilwerk

Zoals in de aanhef werd verteld, wordt de Bavo-Kroniek bij het Administratief Centrum gedrukt. Hoe werkt dat in het kort?

Uw redaktie verzamelt en schrijft kopy. Deze kopy gaat naar het Administratief Centrum aan de Zijlweg - meestal stopt een van de redakteuren die spullen in het weekend in de bus.

De kopy wordt uitgetypt en tesamen met de bijgeleverde foto's gemonteerd tot een complete werktekening.

De werktekening wordt door een grote balg-camera (twee lenzen, een van 210 en een van 150 mm) overgebracht op een gevoelige plaat en van die plaat worden op een van de twee offsetpersen de gewenste afdrucken gemaakt.

Dit werk gebeurde een paar dagen geleden. Daarna nog even de bladen gevouwen, de enveloppen geadresseerd, gevuld en gesorteerd. Dan op de post en nu leest u dit stukje.

Het Werkvoorzieningsschap heeft in eigen beheer een klein boekje uitgegeven. In dit boekje staat meer informatie dan in dit kleine bestek gegeven kan worden. Een exemplaar wordt u gaarne gratis toegesonden. Zend een briefkaart naar A.C.O. Zijlweg 144, 2015 BH Haarlem en vraag om:

Informatie WZK

Op het A.C.O. werken in totaal 33 personen en u ontvangt van hen ...

... een vriendelijke groet.

Een van de medewerkers van het Administratief Centrum is o.a. actief lid van de Historische Werkgroep Haarlem.

Vooruitlopend op een meer uitvoerig verslag van uw redaktie volgt hier van zijn hand een beknopte samenvatting van dat wat er gebeurde op 4 en 5 september.

Ruim 2000 mensen bezochten op die dag de Historische Jaarmarkt. Deze markt werd gehouden op de eerste verdieping van de Vleeshal. Het geheel stond onder auspiciën van de Stichting Historisch Museum Zuid-Kennemerland i.o., in samenwerking met het Frans Hals-museum.

Na een inleiding door de heer Couvée, opende de heer de Wit om 10.00 uur op zaterdagmorgen officieel.

Daarna was het woord aan de voorzitter van de Stichting (Jhr. Beelaerts van Blokland) en deze maakte van de gelegenheid gebruik om een aantal medewerkers die zich bijzonder hadden ingespannen persoonlijk te bedanken. Dit dankwoord ging gepaard met een attentie in de vorm van historische prenten van Haarlem.

Hieronder volgt een - niet complete - opsomming van deelnemende stichtingen en verenigingen die op genoemde 2 dagen acte de présence gaven.

- Historisch Museum Zuid-Kennemerland
- Rijksarchief
- Gemeentearchief
- Culturele Raad Noord Holland
- Diogenes
- Monumentenzorg Haarlem
- Vrienden van de Grote Kerk
- Vrienden van Teyler
- De Kathedrale Basiliek Haarlem
- Nederlandsche Genealogische Vereniging
- Ons Bloemendaal
- Oud Heemstede/Bennebroek
- Historische Werkgroep Haarlem
- Vereniging Haarlem
- Oud Zandvoort
- Oud Santpoort
- Cruquius-museum

Het zijn 2 levendige dagen geweest, veel mensen hebben hun historische hart op kunnen halen.

Dat een dergelijke expositie voor herhaling vatbaar is staat als een paal boven water.

* Bij het opmaken van deze Bavo-Kroniek bleek dat voor één kolom niet voldoende kopy voorhanden was.

Het bovenstaande artikeltje is op het laatste moment tot stand gekomen.

De "nood-redaktie" maakt hierbij excuus voor het feit dat de opsomming van de deelnemers niet compleet is.

De tijd ontbrak eenvoudig om een en ander precies na te vragen.

BAVO KRONIEK

Voorzitter J.A.H. Post, van Kinsbergenstraat 50, 2014 DJ Haarlem,
Secretariaat J.H. Broek Roelofs, Zeelandlaan 72, 2101 TP Heemstede, tel. 023 - 28 96 79
Penningmr. H. Deurloo, Hyacinthenlaan 26rd, 2015 BD Haarlem, tel. 023 - 32 64 14
Postrekening Vrienden van de Grote Kerk: 36 18 800

BESTE VRIENDINNEN & VRIENDEN

BIJDRAGE 1983

Ingesloten doen wij U toekomen de acceptgirokaart voor Uw bijdrage aan de Vriendenkring voor het jaar 1983.

Wij hopen dat U onze werkzaamheden voor het komende jaar weer middels Uw bijdrage wilt steunen. Het is en blijft noodzakelijk dat wij als vriendenkring onze uiterste best blijven doen om de projecten welke de overheid niet kan laten restaureren, voor het nageslacht te doen bewaren. En daar heeft U de laatste jaren veel aan bijgedragen, echter is er nog erg veel te doen. Wilt U ons daarbij helpen? Met Uw bijdrage wordt zeer omzichtig omgegaan. Indien U f 25,- of meer overmaakt, zal aan U dit keer een zeer speciaal geschenk worden toegezonden. Ons bestuurslid P. Speelman heeft veel zorg en tijd aan het geschenk 1983 besteed.

Het geschenk 1983 is namelijk een verjaardagskalender waarvan de tekeningen zijn ontleend aan het prachtige boek met afbeeldingen van de "Grote of St.-Bavo kerk" getekend door Dr. A. Melchior, die heeft gewoond op de Raamsingel. De kalender bestaat uit 13 bladen, n.l. een voorblad en 12 maandbladen en is gedrukt en gebonden bij de bekende drukkerij Joh. Enschedé en Zonen te Haarlem.

Er is ons de afgelopen jaren gebleken dat er een aantal vrienden zijn die een bedrag van f 25,- of meer storten het vriendengeschenk liever niet ontvangen; wij verzoecken dit duidelijk op de acceptgiro te vermelden, ook indien U liever een ander geschenk wenst zoals correspondentiekaarten, kring- of fotoboek, verzilverd lepeltje.

Mocht U eventueel extra verjaardagskalenders willen bestellen, dan dient U f 12,50 te storten, hierin zijn de portokosten begrepen.

J.A.H. Post.

REDACTIE NIEUWS

Het bestuur is bijzonder verheugd dat U weer in groten getale de laatste Bavodag heeft bezocht, ruim 1200 bezoekers waren tussen 10.00 - 16.00 uur in de kerk om de verschillende onderdelen van het programma bij te wonen en met de rondleiders het restauratie gedeelte te bezoeken. Zo'n 100 medewerkers hebben in deze uren hun bijdrage aan de laatste Bavodag in dit gedeelte van de Bavo gegeven. Langs deze weg willen wij al deze medewerkers en in het bijzonder het Bouwteam die toch weer het volste vertrouwen in de Vriendenkring heeft gesteld hartelijk danken voor hun medewerking aan deze dag. Ook de tentoonstelling in de refector van het stadhuis "Gapers gapen U aan" is zeer geslaagd geweest, 750 bezoekers bezochten deze tentoonstelling, welke in samenwerking met de Gemeente Haarlem, City Haarlem en drogisterij A. v/d Pigge werd gehouden.

Red.

RONDLEIDING "Stadhuis Haarlem"

In de kroniek van september j.l. berichten wij U dat een bezoek aan het koninklijk Paleis op de Dam in Amsterdam helaas moest worden uitgesteld.

Het is echter een genoegen U een alternatief te mogen aanbieden, namelijk een rondleiding door het fraaie stadhuis van Haarlem.

De rondleiding zal worden gehouden door de heer J.G. Martin, oud hoofdbode van het stadhuis.

De heer Martin is kenner bij uitstek van het stadhuis en datgene wat zich daarin dagelijks afspeelt. U krijgt de gelegenheid in het stadhuis ruimten te bezichtigen welke voor het publiek normaal niet toegankelijk zijn.

Wij willen gaarne weten hoeveel bezoekers er komen. Het is n.l. zo dat per rondleiding 50 deelnemers mee kunnen; indien er meer aanmeldingen zijn dan per rondleiding mee kunnen, wordt Uw naam genoteerd en komen er extra rondleidingen op nader te bepalen data.

Uw aanmelding kunt U richten aan de heer Deurloo, Hyacinthenlaan 26 rd. te Haarlem, tel. 326414. U kunt een keuze maken uit de onderstaande data.

De rondleiding begint in de hal van het stadhuis: ingang Pandpoort. Er zijn geen kosten aan deze rondleiding verbonden.

Rondleiding data:

maandag 8 november 1982 10.30 uur
maandag 15 november 1982 15.30 "
maandag 22 november 1982 15.30 "

VERKOOPTAFEL

In de komende maanden staan er weer een aantal feestdagen voor de deur, waarin geschenken over en weer worden gegeven. Ook wij willen U in de gelegenheid stellen om Bavo geschenken te kopen voor de komende feestdagen.

Wij stellen het dan ook bijzonder op prijs dat de heer de Jong, directeur van de Brinkmann Passage, de Vriendenkring in de gelegenheid stelt haar verkooptafel op onderstaande data in de Brinkmann Passage te plaatsen, waar U dan

uw inkopen kunt doen in een gezellige omgeving. Ongetwijfeld kunt U daar Uw familie en vrienden in binnen- en buitenland een groot plezier mee doen.

zaterdag 4 december 1982 van:
9.00 - 16.00 uur.

zaterdag 18 december 1982 van:
9.00 - 16.00 uur.

(onder voorbehoud)

De verkooptafel vindt U bij de vakaturebank.

Uw Bestuur.